

Avaluació de la qualitat docent i promoció del professorat. Legislació universitària espanyola: modificació de la Llei orgànica d'universitats. Professorat funcionari: de l'habilitació a l'acreditació (2004-2008)

Josep Carreras Barnés*

Resum

Després de guanyar el Partit Socialista les eleccions generals de març de 2004, el nou govern va iniciar un procés de modificació de la Llei orgànica d'universitats (LOU) —promulgada el 2002 pel govern del Partit Popular—, amb l'objectiu de potenciar l'autonomia de les universitats. En aquest article s'explica el desenvolupament del procés de tramitació parlamentària de la nova llei (Llei orgànica de modificació de la LOU) fins a la seva promulgació el mes d'abril del 2007; es comenten les modificacions introduïdes en l'articulat referent al professorat universitari funcionari, i s'analitza la normativa subsegüent de desenvolupament reglamentari.

Paraules clau

selecció del professorat universitari, legislació universitària espanyola, acreditació

Recepció de l'original: 12 de març de 2009

Acceptació de l'article: 24 de gener de 2010

Introducció

Com vam esmentar en un article anterior d'aquesta sèrie¹, després de la victòria del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) a les eleccions generals celebrades el març de 2004, el nou president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero, en el discurs d'investidura va reiterar el compromís de reformar la Llei d'ordenació universitària (LOU). En aquest article descrivim, primer, el procés d'elaboració del projecte de la Llei orgànica de modificació de la LOU (LOMLOU), i la seva tramitació parlamentària fins a l'aprovació per les Corts l'abril de 2007. Comentem, a continuació, les modificacions relatives al professorat funcionari introduïdes per la Llei i, per acabar, analitzarem la normativa del seu desenvolupament reglamentari.

Elaboració i tramitació parlamentària del projecte de llei de modificació de la LOU

La intenció del govern socialista d'iniciar ràpidament la modificació de la LOU va rebre de seguida l'oferta de suport i col·laboració per part de la Conferència de Rectors d'Universitats Espanyoles (CRUE)². A l'assemblea general d'aquest organisme, celebrada a finals d'abril de 2004, tant el secretari d'estat d'Universitats com el president de la CRUE van afirmar que les modificacions de la LOU es realitzarien a dos

(*) Departament de Ciències Fisiològiques I. Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona. Adreça electrònica: jcarreras@ub.edu

(1) Carreras, J. (2007) «Avaluació de la qualitat docent i promoció del professorat. Legislació universitària espanyola: desenvolupament de la Llei Orgànica d'Universitats (2002-2005)». *Temps d'Educació*, 32, p. 139-167. També podeu resseguir la sèries d'articles als números 28 i 29 de *Temps d'Educació*.

(2) «Los rectores ofrecen su apoyo al próximo Gobierno para reformar la Ley de Universidades». *El Mundo*, 15.04.2004.

temps i en aspectes puntuals, i van coincidir a assenyalar que la modificació més urgent hauria de centrar-se en el sistema de selecció del professorat. Quant a això, el secretari d'estat va recordar que el programa electoral del PSOE ja plantejava la possibilitat de crear un sistema d'acreditació que, segons la seva opinió, caldria «definir entre tots per garantir que ningú que no tingués les condicions adequades no es pogués presentar a les comissions d'adscripció»³. D'altra banda, la CRUE es va comprometre a elaborar un document amb propostes pròpies sobre política universitària per negociar amb el Ministeri⁴.

La ministra d'Educació i Ciència, María Jesús San Segundo, en les primeres compareixences davant les comissions d'Educació i Ciència del Congrés dels Diputats i del Senat, va assenyalar, entre els aspectes més conflictius de la LOU, que n'havien de determinar les oportunes modificacions, els costos humans i econòmics que suposaven les habilitacions i les reclamacions i recursos que es plantejaven contínuament davant dels informes de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA), i va precisar:

L'habilitació s'ha revelat costosa i ineficaç com reflecteixen els informes de la Conferència de Rectors. A les quatre primeres convocatòries, els tribunals han requerit la participació de 500-700 professors permanents per seleccionar-ne 200 o 250 d'habilitats. Els costos i la frustració generats en convocatòries molt freqüentades, especialment per a les places de professor titular, han estat molt negatius per a l'increment de la carrera professional. És necessari reprendre el consens que hi ha sobre el disseny de procediments d'acreditació nacional que garanteixin la qualitat dels candidats, i que agilitin els processos de cobertura de places permanents amb els professors de major vàlua.⁵

En compliment del seu compromís, la CRUE, a partir de les conclusions elaborades un mes abans per la Comissió Acadèmica Sectorial de les Universitats Espanyoles, CASUE⁶, va aprovar a finals de juny un document en el qual exposava la seva posició respecte a les orientacions de la política universitària i els aspectes susceptibles de ser modificats en la LOU⁷. Pel que fa al sistema d'habilitació, el document va assenyalar la necessitat de: «definir, en un termini que no s'havia d'estendre més enllà del mes d'octubre i amb participació de la CRUE, un sistema alternatiu que es complementés amb el procés pròpiament competitiu que, mitjançant el corresponent concurs d'accés, desenvolupés cada universitat».

A la primera reunió amb el Ple del Consell de Coordinació Universitària (CCU), celebrat el juliol, la ministra va avançar les línies d'actuació del Govern referides a la modificació del sistema d'habilitació⁸. Va concretar que a l'octubre es proposaria al Consell un model d'accés a la funció pública docent estructurat en dues etapes: acreditació i concurs. Per a la primera, es fixava un procés general d'avaluació de l'historial acadèmic, investigador i docent de tots els candidats que el sol·licitessin,

(3) «La reforma de la LOU será parcial y gradual», *Comunidad Escolar*, 743. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/743/univer1.html> [accés: 16.03.2011].

(4) «Las universidades piden que se reforme la LOU pero sin abrir un nuevo proceso constituyente» (7.05.2004), *CRUE Noticias*, butlletí 13.

(5) «San Segundo anuncia la reforma del sistema de habilitación del profesorado y del sistema de acceso a la Universidad», *Comunidad Escolar*, 745. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/745/univer1.html> [accés: 18.04.2011]. Intervenció de la ministra d'Educació i Ciència, María Jesús San Segundo, a la Comissió d'Educació i Ciència del Senat (21.06.2004).

(6) Reunió de la CASUE. Conclusiones (27.5.2004). Disponible a: http://www.ull.es/docencia/documentos/conclusiones_casue.htm [accés: 19.11.2008].

(7) Document de l'Assemblea General de la CRUE sobre canvis a la LOU i orientacions de les polítiques universitàries. Disponible a: <http://www.crue.org/export/sites/Crue/crue/docs/AGdeclaraciones/CAM-BIO4.pdf> [accés: 19.05.2011].

(8) Intervenció de la ministra d'Educació i Ciència, María Jesús San Segundo, en el ple del CCU (28.7.2004). Disponible a: http://www.mepsyd.es/mecd/gabipren/intervenc/edu_040728_coorduniv.pdf [accés: 19.10.2008].

amb criteris clars i objectius. L'acreditació seria duta a terme per comissions constituïdes per avaluadors de trajectòria reconeguda en la seva àrea, provinents de les diferents comunitats autònomes, i seria de caràcter rotatori. A la modificació de la LOU en el Parlament, seguirien els desenvolupaments normatius que perfillessin els procediments que caldria utilitzar en les fases d'acreditació i de concurs. Tot això dibuixava un horitzó de reformes que caldria dur a terme dins el període d'un any i mig.

Acabat l'estiu i a mitjan octubre, el president del Govern es va reunir a la Moncloa amb els rectors de les universitats. Després de la trobada, el president de la CRUE va manifestar que Zapatero havia reiterat la seva intenció de reformar la LOU, «canviant la legislació des del diàleg i el consens, sense alterar la vida acadèmica». La reforma inclouria «un increment de l'autonomia de les universitats i la creació d'un nou sistema de selecció del professorat per mèrits»⁹. Dos mesos després, el MEC va presentar a la CRUE i el CCU, reunits a València el 15 i 16 de desembre, les propostes del Govern relatives a la reforma de la LOU¹⁰. Pel que fa a la selecció del professorat funcionari, es proposava substituir el procés d'habilitació per un altre d'«acreditació» que valorés els mèrits i les competències dels aspirants. A fi i efecte de garantir la transparència del procés, comissions específiques per als diferents camps, formades per catedràtics amb tres sexennis i elegits per sorteig, serien els encarregats de proposar els criteris objectius que haurien de complir els candidats. Aquests criteris, aprovats pel CCU, tindrien habitualment una validesa de diversos anys. Periòdicament, les comissions d'acreditació, que s'haurien de renovar cada dos anys, avaluarien les sol·licituds presentades, aplicant-hi els mateixos criteris. En una fase posterior, les universitats escollirien els millors candidats entre el col·lectiu d'acreditats en una determinada àrea de coneixement, mitjançant concursos d'accés jutjats per comissions constituïdes per professors que reunissin les condicions fixades per la legislació. La CRUE, la Federació d'Ensenyament de CCOO i la UGT van aplaudir les mesures proposades pel Govern¹¹. En canvi, el Partit Popular les va criticar, afirmant que promovien una selecció del professorat «sense garanties» i «opaca», que deixaria «inerte la comunitat universitària contra els riscos d'arbitrarietat i favoritismes que s'hi podrien produir»¹².

A començament de març de 2005, el president de la CRUE va manifestar que l'esborrany de la llei de reforma de la LOU estaria llest en poques setmanes¹³. Però va passar l'estiu sense que s'enllestís i per això l'Assemblea General d'aquest organisme va manifestar-ne, entrat el mes de setembre, la seva inquietud i preocupació, exigint ara un calendari definit que concretés els terminis del debat i la modificació de la Llei¹⁴. Finalment, el 27 d'octubre, la ministra d'Educació i Ciència va presentar al CCU

(9) «Zapatero se compromete ante los rectores a liderar el cambio en la Universidad», *El País*, 19.10.2004. «El presidente de Gobierno se compromete a liderar el impulso y cambio universitario». *Comunidad Escolar*, 752. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/752/univer1.html> [accés: 11.01.2011].

(10) «El MEC presenta su propuesta de reforma de la LOU, que pretende aprobar antes de que acabe 2005», *Comunidad Escolar*, 756. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/756/univer1.html> [accés: 16.01.2011]. Intervenció de la ministra d'Educació i Ciència, María Jesús San Segundo, en el ple del CCU a València (16.12.2004). Disponible a: http://www.mepsyd.es/mecd/gabipren/intervenc/edu_161204_Valencia.pdf [accés: 19.10.2008].

(11) «Los rectores consideran que la reforma universitaria recoge sus peticiones». *El País*, 16.12.2004.

(12) «El PP critica el sistema de elección docente en la reforma universitaria». *El País*, 18.12.2004.

(13) «Vázquez dice que el borrador de la LOU estará listo "en pocas semanas"». *El Mundo*, 9.03.2005.

(14) Declaració de la conferència de rectors de les Universitats Espanyoles (6.09.2005).

l'esborrany del projecte de reforma de la LOU elaborat pel Govern¹⁵. En una reunió feta el mateix dia, l'Assemblea General de la CRUE va acordar iniciar tot seguit l'estudi i la valoració del text, i va organitzar un procés de debat i d'anàlisi mitjançant les seves comissions sectorials i quatre grups específics constituïts a l'efecte¹⁶. Les conclusions derivades d'aquests estudis, i les propostes realitzades per les universitats, col·lectius universitaris i altres institucions, van ser presentats a l'Assemblea General següent celebrada el 14 de desembre¹⁷, on es va debatre i va aprovar el document relatiu a «Professorat i Assumptes Acadèmics», elaborat per la CASUE un mes abans¹⁸. Una nova Assemblea General de la CRUE, que va tenir lloc el 25 de gener de 2006¹⁹, va discutir els documents elaborats pels altres grups de treball i va aprovar per un consens ampli els textos definitius²⁰, que van ser lliurats al Ministeri l'endemà mateix²¹.

Mentrestant, els governs de Catalunya i del País Basc s'havien manifestat sobre l'esborrany del projecte ministerial i l'havien qualificat de centralista i excessivament reglamentari, assegurant que envaïa competències de les autonomies en diversos aspectes, entre d'altres la selecció del professorat. També l'havia criticat el director general d'Universitats del Govern navarrès, que va qualificar com a «error» la substitució del sistema d'habilitació pel d'acreditació sense quotes proposat pel govern²². I Pilar del Castillo, exministra d'Educació, Cultura i Esport amb el govern del Partit Popular, va dir que el govern presentava una «reforma marginal», que «no es corresponia amb cap de les reivindicacions expressades pel PSOE durant la tramitació de la LOU»²³.

L'anàlisi de l'esborrany feta per les organitzacions sindicals —FETE-UGT²⁴, Federació d'Ensenyament de CCOO²⁵ i Sindicat Independent de Personal d'Universitat

- (15) «La nueva LOU fija un sistema de acreditación de méritos para el acceso de profesores a la Universidad», *El Mundo*, 27.10.2005. MEC. Esborrany de la Llei orgànica de modificació de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Disponible a: http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N1/Adjuntos%20de%20AG%2027-10-05/Borrador_Lou.pdf [accés: 19.10.2008].
- (16) «Debate sobre la reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 775. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/775/univer1.html> [accés: 16.01.2011].
- (17) «La CRUE estudia el borrador modificación de la LOU presentado por el Ministerio» (27.12.2005). *CRUE Noticias*, butlletí 1.
- (18) Asamblea General de CASUE. Document de conclusions (7.11.2005 i 8.11.2005). Disponible a: http://www.uvigo.es/gobierno/claustrro/modificacion_lou/f_documentos/CASUE [accés: 16.11.2008].
- (19) «Propuestas de la CRUE al borrador de modificación de la LOU» (01.2006). *CRUE Noticias*, butlletí 2.
- (20) Acord de l'Assemblea General de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles: Modificació de la Llei orgànica d' Universitats. Propostes sobre Professorat (25.1.2006). Disponible a: http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N2/ADJUNTOS/Profesorado.pdf [accés: 16.11.2008].
- (21) «Los rectores alertan de que la LOU tendrá que cambiarse otra vez en 2010». *El País*, 27.1.2006.
- (22) «Los gobiernos de Cataluña y País Vasco aseguran que la LOU invade "competencias autonómicas"», *El Mundo*, 27.01.2006. «El conseller Solà considera la LOU de "lleï centrista i rígida"», *Gaceta Universitaria*, 14.11.2005.
- (23) Pilar del Castillo, exministra de Educación, Cultura y Deporte: «Esta reforma retrasa la modernización de la universidad». *El Mundo*, «Campus», 9.11.2005.
- (24) FETE-UGT. Comunicat de premsa: «La reforma de la LOU ha de respondre les necessitats de la comunitat universitària» (7.11.2005). Disponible a: <http://www.ugt.es/actualidad/noviembre2005/b07112005.html> [accés: 18.03.2011]. Proposta de FETE-UGT a l'esborrany de la Llei orgànica de Modificació de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (18.11.2005). Disponible a: http://www.upo.es/ugt/docu/prop_fete_borrador_mod_lou.pdf [accés: 18.03.2011].
- (25) «CC.OO. denuncia que la LOU lesiona al profesorado», *El Mundo*, 8.11.2005. Federació d'Ensenyament de CCOO. «Modificació de la Llei orgànica d'Universitats. Valoracions i esmenes a la proposta presentada pel MEC» (22.11.2005). Disponible a: http://www.fe.ccoo.es/universidad/38_plat_ccoo_ref_lou.pdf [accés: 18.11.2008]. Federació d'Ensenyament de CCOO. «Anàlisi de la proposta de modificació de la LOU. Comparació entre el text actual, la proposta del MEC i les esmenes que han presentat les CCOO»

(SIPU)²⁶— va ser especialment crítica i es va concretar en la presentació de nombroses esmenes. La Federació d'Associacions de Catedràtics d'Universitat va opinar que el projecte suposava un «important retrocès» per al sistema universitari espanyol i que propiciava la «tornada al passat» en, almenys, dos aspectes: l'elecció del rector i l'accés al professorat²⁷. La Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escoles Universitàries, que integrava més de 10.000 docents, es va mostrar indignada i va manifestar el «rebuig enèrgic» de les disposicions previstes referents a l'extinció de l'esmentat cos docent; fins i tot va amenaçar amb anar a la vaga si s'aprova el text tal com s'havia presentat²⁸. La Plataforma Estatal de Professors Contractats d'Universitat va fer-ne també una valoració molt negativa ja que «empitjorava, encara més si es podia, la seva situació», i van presentar-ne les modificacions corresponents²⁹. D'altra banda, l'Associació per a l'Avenç de la Ciència i la Tecnologia a Espanya (AACTE) va donar a conèixer les seves reserves sobre la repercussió que les propostes ministerials tindrien quant a la qualitat del professorat³⁰, i tant el director com el Consell Assessor de l'ANECA van criticar diversos aspectes del projecte relatiu, principalment, al professorat i a la mateixa Agència³¹.

Una part d'aquestes crítiques van ser contestades per representants del MEC. La ministra, en unes declaracions a la premsa, va manifestar que confiava que el dictamen del Consell d'Estat sobre l'esborrany ministerial confirmés el repartiment de competències que s'hi proposava i que el considerava «encertat», en contra de les crítiques expressades per certs governs autonòmics³². El secretari d'estat d'Universitats, havia comentat que el projecte de llei no «li feia el pes»³³, i en una reunió de la Comissió Sectorial de la Conferència de Rectors va precisar que la proposta no era «un document tancat» i va deixar clara la voluntat de negociar la reforma de la LOU amb els sindicats³⁴. El 7 d'abril, però, va ser nomenada nova ministra d'Educació i

(15.11.2005). Disponible a: http://www.fe.ccoo.es/universidad/36_comp_lou_val_ccoo.pdf [accés: 18.11.2008].

- (26) Secció Sindical SIPU. Nota informativa (11.11.2005). Disponible a: <http://www.api.uniovi.es/sipu/Comunicados%20SIPU%20PDI/comunicado%2011%20de%20noviembre%20de%202005.pdf> [accés: 19.11.2008].
- (27) «La FACU tacha de "Importante retroceso" el borrador de reforma de la LOU», *El Mundo*, 4.11.2005. FACU (2005, Novembre) «Reforma de la LOU», *Hoja Informativa*.
- (28) «Los profesores de Escuela Universitaria amenazan con ir a la huelga contra la LOU», *El Mundo*, 4.11.2005. Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escola Universitària. Valoració de l'esborrany de reforma de la LOU (4.11.2005). Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escola Universitària. Justificació de la reivindicació de la conversió automàtica de titulars d'Escola Universitària (TEU) a Titulars d'Universitat (TU). Disponible a: http://www.uv.es/infoteu/razones_reivindicacion.html [accés: 16.01.2011].
- (29) Plataforma Estatal de Professors Contractats que van iniciar la carrera docent amb la LRU. Manifest davant el projecte de reforma de la llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (LOU) (novembre 2005). http://www.cgt-uab.net/arxiu/documents/manifiesto_estatal_contratados_lou.pdf [accés: 19.11.2008].
- (30) Sánchez Capelo, A., presidenta de la AACTE: «Carta al director». *El Mundo*, 16.03.2005.
- (31) «Marcellán alerta de una posible "diversidad" en la contratación de profesorado por las CCAA.» *El Mundo*, 18.10.2005. «Director d'ANECA: La reforma de la LOU no ataca els problemes de fons». *Terra*, 29.01.06. Disponible a: http://terranoticias.terra.es/sociedad/articulo/director_aneca_lou_708044.htm [accés: 16.01.2011]. ANECA: Modificacions proposades a la LOU. Disponible a: http://www.universia.es/portada/actualidad/noticia_actualidad.jsp?noticia=87247 [accés: 16.01.2011].
- (32) «La comunidad universitaria analiza el proyecto de reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 776. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/776/univer1.html> [accés: 16.01.2011].
- (33) «Ordóñez dice que no le gusta su propia reforma universitaria». *El País*, 4.11.2005.
- (34) «Salvador Ordóñez defiende la reforma de la LOU por pretender aumentar la autonomía universitaria». *El País*, 13.12.2005.

Ciència, Mercedes Cabrera, que havia ocupat la presidència de la Comissió d'Educació i Ciència del Congrés dels Diputats.

En l'acte de presa de possessió, la nova ministra va dir que, davant el desafiament que representava la incorporació de la universitat espanyola a l'EEES, faria tot el possible perquè la reforma «no fos traumàtica sinó al contrari»³⁵, i ja a la primera reunió amb la CRUE va anunciar que el govern aprovaria al maig una nova versió de l'avantprojecte de Llei de modificació de la LOU³⁶.

Aquesta previsió es va complir i a finals d'aquest mes, en la seva compareixença davant la Comissió d'Educació i Ciència del Congrés dels Diputats³⁷, Mercedes Cabrera va exposar les línies prioritàries d'actuació del seu departament i va donar a conèixer l'esborrany de l'avantprojecte de Llei preparat pel Ministeri³⁸, a més a més va anunciar-ne la imminent tramesa al CCU. A mitjans juny, en la seva compareixença davant la Comissió d'Educació i Ciència del Senat, va explicar l'estat en el qual es trobava el procés de modificació de la LOU³⁹. A l'Assemblea General celebrada a finals de maig, la CRUE va debatre l'esborrany de l'avantprojecte de Llei i el va valorar positivament; si bé va decidir traslladar al Ministeri certes observacions sobre algunes esmenes de la Conferència fetes en el primer esborrany i que no hi havien estat recollides i, també, sobre determinats aspectes del nou esborrany⁴⁰. La FETE-UGT va presentar també esmenes al document⁴¹, i el Partit Popular per la seva banda va criticar molt durament la proposta ministerial⁴².

Finalment, el 30 del mateix mes el Consell de Ministres va aprovar el text de l'avantprojecte de Llei orgànica pel qual es modificava la LOU, i el va remetre a la

(35) Discurs de la ministra d'Educació i Ciència, Mercedes Cabrera, a l'acte celebrat al Ministeri el dia de la seva investidura (11.04.2006). Disponible a: http://www.mepsyd.es/mecd/gabipren/intervenc/toma_posesion_cabrera.pdf [accés: 19.11.2008].

(36) «El Gobierno aprobará en mayo la reforma de la ley universitaria». *El País*, 21.04.2006.

(37) «El MEC remite el proyecto de reforma de la LOU al Consejo de Coordinación Universitaria». *Comunidad Escolar*, 788. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/788/univer1.html> [accés: 16.01.2011]. Comissió d'Educació i Ciència (Sessió, 39). Corts Generals. *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, VIII Legislatura (24.05.2006), 586, p. 2-27.

(38) MEC. Esborrany de l'Avantprojecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (25.05.2006).

(39) Comissió d'Educació i Ciència. *Diario de Sesiones del Senado*, VIII Legislatura (14.06.2006), 348, p. 2-22.

(40) Acord de l'Assemblea General de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles: propostes a l'Esborrany de l'Avantprojecte de la Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica d'Universitats (29.05.2006). Disponible a: http://www.crue.org/export/sites/Crue/legislacion/documentos/Legislacion_espanola/PropuestasCRUEBorradorAnteproyecto29Mayo06.pdf [accés: 16.11.2008].

(41) FETE-UGT. Proposta d'esmenes a l'esborrany de l'avantprojecte de Llei orgànica per la qual es modifica la LOU (06.2006). Disponible a: <http://fete.ugt.org/Estatat/paginas/univ/EnmiendasLOU.pdf> [accés: 16.11.2008].

(42) El PP diu a Cabrera que l'esborrany de Llei Universitària trenca el sistema nacional docent i debilita la participació social. Disponible a: <http://www.pp.es/index.asp?p=9528&c=322a45a25fb119b2fac403eba2cc11c> [accés: 1.10.2008].

CRUE i al Consell d'Estat perquè en fessin l'informe preceptiu⁴³. L'Assemblea General de la CRUE va analitzar el text el 5 de juliol i, en verificar que bona part de les seves esmenes no havien estat tingudes en consideració, va decidir reiterar-les i mantenir les seves posicions⁴⁴. El Consell d'Estat va emetre el seu informe el 9 de juliol⁴⁵ i l'1 de setembre el Consell de Ministres va aprovar el text definitiu del Projecte de Llei, per remetre'l a les Corts, que recollia les millores de caràcter tècnic realitzades pel Consell d'Estat⁴⁶.

Les reaccions a aquest projecte no es van fer esperar. Pel que fa als partits polítics, les més negatives van ser les del Partit Popular, els representants del qual van insistir que «amb el nou sistema de selecció del professorat, la universitat espanyola es podria convertir en la més tancada, endogàmica i localista de tota la Unió Europea», i que no garantia «la igualtat d'accés a la funció docent»⁴⁷. Esquerra Republicana de Catalunya va manifestar que la reforma s'havia elaborat «sense tenir en compte el criteri de les Comunitats Autònomes»⁴⁸. Esquerra Unida, menys crítica, va difondre un comunicat en què s'assenyalava que els canvis proposats eren «poc ambiciosos» i que la reforma era «tímida», mentre que la Federació d'Ensenyament de CCOO, si bé va manifestar que el projecte recollia «importants reivindicacions històriques» del sindicat, va expressar també el seu malestar per l'escàs interès del MEC a l'hora de negociar aspectes referents a les condicions laborals i al finançament de les universitats⁴⁹. El Govern de la Generalitat de Catalunya va valorar positivament el Projecte; però va constatar-hi que determinats aspectes no respectaven l'àmbit competencial autonòmic⁵⁰. El president de la CRUE va qualificar la reforma de la LOU com a «positiva», tot i que «continguda» i limitada⁵¹. La Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escoles Universitàries va acollir amb satisfacció els canvis introduïts en

-
- (43) Nota de premsa: Mercedes Cabrera informa al Consell de Ministres sobre el projecte de reforma de la Llei orgànica d'Universitats (30.06.2006). Disponible a: <http://www.mepsyd.es/multimedia/00001455.pdf>. [accés: 1.10.2008]. «El Consejo de Ministros aprueba el proyecto de reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 791. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/791/univer1.html> [accés: 16.01.2011]. Avantprojecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (30.06.2006).
- (44) «Información sobre la última Asamblea General de la CRUE, celebrada el 5 de Julio» (07.2006). CRUE *Noticias*, butlletí 8.
- (45) Consell d'Estat. Dictamen sobre l'Avantprojecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica, de 21 de desembre, d'Universitats (19.07.2006).
- (46) Nota de premsa: El Consell de Ministres aprova el projecte de Llei que reforma la LOU (1.09.2006). Disponible a: <http://www.mepsyd.es/multimedia/00001752.pdf> [accés: 1.10.2008]. Projecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (1.09.2006). Disponible a: [http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N9/Boletin%20Nº9/ADJUNTOS/LOU%20\(Consejo%20de%20Ministros%201%20de%20septiembre%20de%202006\).pdf](http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N9/Boletin%20Nº9/ADJUNTOS/LOU%20(Consejo%20de%20Ministros%201%20de%20septiembre%20de%202006).pdf) [accés: 1.10.2008]. Projecte de Llei 121/000101 orgànica per la qual se modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats, VIII Legislatura, sèrie A (8.09.2006), 101, p. 1-16.
- (47) Sobre el projecte de Llei orgànica de Reforma de la Llei d'Universitats. Pastor adverteix que la reforma del Govern suposa un retrocés quant a la qualitat i obertura de la Universitat espanyola (1.09.2006). «La Universidad pública podrá adaptarse a la LOU sin modificar sus estatutos. El Consejo de Ministros aprueba el proyecto de reforma de la educación superior». *El País*, 2.09.2006. «El Consejo de Ministros aprueba el proyecto de reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 793. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/793/univer1.html> [accés: 16.01.2011].
- (48) «El govern adverteix que la LOU envaeix competències del nou Estatut». *El Punt*, 2.09.2006.
- (49) «El Consejo de Ministros aprueba el proyecto de reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 793. «Una nueva oportunidad para el sistema educativo». *El País*, 11.09.2006.
- (50) Comunicat del Departament d'Educació i Universitats davant l'aprovació del projecte de reforma de la LOU [GENCAT] (1.09.2006) Disponible a: <http://www.gencat.cat/diue/noticies/23795.html> [accés: 16.01.2011].
- (51) «El Consejo de Ministros aprueba el proyecto de reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 793. «La conferencia de rectores aplaude la nueva ley pese a verla "limitada"». *La Vanguardia*, 4.09.2006.

el text quant a l'accés al cos de professors titulars d'universitat⁵² i, pel que fa als professors funcionaris, n'hi va haver que es van adherir a les objeccions del PP⁵³, tot i les denúncies que, tal com comentaré més endavant, es venien fent sobre el procés d'habilitació.

Iniciat el termini de presentació d'esmenes al Projecte de Llei remès pel Govern, que va ser ampliat repetidament, a principi de novembre van comparèixer davant de la Comissió d'Educació i Ciència del Congrés dels Diputats diferents personalitats per informar-ne⁵⁴: el president de la CRUE (va lliurar un document amb les propostes del Consell); el doctor Guy Haugh, administrador principal de la Direcció General d'Educació de la Unió Europea; el secretari general del Consell Europeu d'Investigació; el president del Consell Econòmic i Social; dos exrectors (el de la Universitat Politècnica de Catalunya i el de la Universitat Autònoma de Barcelona); el president del Consell Social de la Universitat de Salamanca, diversos professors i catedràtics; el president de la Federació d'Associacions d'Estudiants, i els secretaris generals d'Ensenyament dels sindicats CCOO i UGT. Pel que fa al procediment de selecció del professorat funcionari, la gran majoria dels assistents va valorar positivament la substitució del sistema d'habilitació per un sistema d'acreditació; encara que n'hi va haver que es van mostrar disconformes amb determinats aspectes del procediment dissenyat en el Projecte de Llei. Així, els catedràtics Francisco Sosa de la Universitat de Lleó, Vicente Pedraza de la Universitat de Granada, i el president del Consell Social de la Universitat de Salamanca Salvador Sánchez-Terán van denunciar-hi, com a aspectes principals, l'eliminació de les proves públiques en el sistema d'acreditació, la designació directa dels membres de les comissions d'acreditació, els perills d'una acreditació il·limitada, i la indefinició sobre les característiques de les proves d'accés que haurien de fer les universitats. D'altra banda, el director d'Escoles Empresariales de Saragossa i el professor de la UPC, Eusebi Jarauta, van comentar davant de la comissió parlamentària les propostes governamentals que es referien als professors titulars d'Escoles Universitàries.

En la sessió del Ple del Congrés dels Diputats del 23 de novembre, tots els grups parlamentaris van rebutjar una esmena a la totalitat de devolució del Projecte de Llei de modificació de la LOU presentada pel Partit Popular⁵⁵. La ponència del text va estudiar les més de 430 esmenes parcials, 60 de les quals sobre el professorat funcionari⁵⁶. Entre aquestes esmenes, considerem especialment significatives les presentades per parlamentaris de Convergència i Unió, les del Grup Parlamentari Basc i les del Grup Mixt, marcades per l'objectiu d'accentuar el paper de les comunitats autònomes en la selecció del professorat: s'hi determinava que el procés d'acreditació anés a càrrec de les agències d'avaluació i acreditació de les comunitats; s'exigia que, almenys, un dels membres de les comissions d'acreditació fos d'una

(52) «Sin plazo para ser doctor. Los profesores universitarios no tendrán un límite para obtener este título académico». *Metro*, 4.09.2006.

(53) «Catedráticos sin oposiciones». *El Economista*, 4.09.2006.

(54) Comissió d'Educació i Ciència (sessió, 49). Corts Generals. *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, VIII Legislatura (6.11.2006), 695, p. 2-43; (7.11.2006), 698, p. 2-63; (6.11.2006), 699, p. 2-39.

(55) «El parlamento rechaza la enmienda a la totalidad del PP a la reforma Universitaria». *El País*, 24.11.2006. Ple i Diputació Permanent (sessió plenària, 200). Corts Generals. *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, VIII Legislatura (23.11.2006), 216, p. 10988-11012.

(56) Projecte de Llei 121/000101 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Esmenes i índex d'esmenes a l'articulat. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats. VIII Legislatura, sèrie A (28.11.2006), 101-09, p. 31-185.

universitat d'una comunitat autònoma en la qual hi hagués cooficialitat lingüística; es permetia que els professors contractats amb categoria equivalent o superior a la de professor titular d'universitat poguessin sol·licitar acreditació com a catedràtics d'universitat; es determinava que l'informe sobre l'activitat docent i investigadora dels doctors amb més de vuit anys d'antiguitat que aspiressin a l'acreditació per a catedràtic d'universitat fos funció exclusiva o preferent de les agències autonòmiques; s'exigia que, en les comissions d'accés als cossos de funcionaris docents, les universitats s'ajustessin al que disposa la normativa autonòmica corresponent; es permetia que a les comunitats autònomes amb llengua oficial pròpia les universitats poguessin establir en aquests concursos d'accés el requisit de coneixement de la llengua. També cal ara recordar la menció d'una esmena presentada per un parlamentari del Grup Mixt que recollia la petició de la CRUE en el sentit que les universitats poguessin convocar concursos de mèrits entre els funcionaris dels cossos docents.

Els dies 28, 29 i 30 de novembre, la Comissió d'Educació i Ciència del Congrés dels Diputats va discutir l'informe elaborat per la Ponència, que havia decidit no incorporar cap de les esmenes presentades⁵⁷. Finalment, es van aprovar 47 esmenes d'aproximació redactades entre alguns grups parlamentaris, una esmena tècnica i 24 altres esmenes que els diversos grups parlamentaris havien mantingut⁵⁸. El dictamen de la Comissió i les esmenes que no s'hi havien incorporat però que eren mantingudes pels grups parlamentaris⁵⁹ van ser discutits i votats pel Ple del Congrés dels Diputats en la sessió del 14 de desembre. En la seva intervenció introductòria, la ministra Mercedes Cabrera va destacar la voluntat dels diferents grups polítics d'arribar a acords, «plasmada en les esmenes introduïdes per millorar i enriquir la Llei, aprofundint en els principis que la inspiren». El Ple va acceptar una desena d'esmenes vives després del tràmit en Comissió i quatre esmenes transaccionals, i el text final va ser aprovat per tots els grups parlamentaris, tret del Partit Popular: 189 vots afirmatius, 132 negatius i una abstenció⁶⁰. Les minories van entendre que el Projecte havia millorat amb les modificacions incorporades, particularment en aspectes competencials, però van mantenir discrepàncies que esperaven esmenar en el Senat⁶¹. Es pot assenyalat, d'altra banda, que per rebre el suport dels nacionalistes catalans i bascos, el govern havia de retirar prèviament els recursos d'inconstitucionalitat contra les lleis d'universitats d'ambdues comunitats⁶².

(57) Projecte de Llei 121/000101 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Informe de la ponència. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats. VIII Legislatura, sèrie A (29.11.2006), 101-10, p. 187.

(58) Comissió d'Educació i Ciència (sessió, 52). Corts Generals. *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, VIII Legislatura (28.11.2006), 707, p. 2-31; (29.11.2006), 709, p. 2-16; (30.11.2006), 714, p. 2-11.

(59) Projecte de Llei 121/000101 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Dictamen de la Comissió, escrits de manteniment d'esmenes per a la seva defensa davant el Ple i vot particular. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats. VIII Legislatura, Sèrie A (12.12.2006), 101-11, p. 189-212.

(60) Ple i Diputació Permanent (sessió plenària, 206). Corts Generals. *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, VIII Legislatura (14.12.2006), 222, p. 11239-11285.

(61) «El Pleno del Congreso respalda la reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 800. Disponible a: <http://comunidad-escolar.cnice.mec.es/800/univer1.html> [accés: 16.01.2011].

(62) «Las becas se ajustarán al coste de vida de cada territorio. El Congreso prueba la reforma de la Ley de Universidades, que pasará al Senado.» *El País*, 15.12.2006.

El text aprovat pel Congrés dels Diputats va ser publicat al Butlletí Oficial de les Corts Generals el 26 de desembre⁶³ i l'endemà va tenir lloc la seva entrada en el Senat; es va remetre aleshores a la Comissió d'Educació i Ciència, i es va obrir el termini per a presentar-hi esmenes⁶⁴. El Grup Parlamentari Popular va presentar una proposta de vet al Projecte de Llei⁶⁵ i els diversos grups parlamentaris van presentar 337 esmenes al seu articulat: 42 d'elles sobre aspectes referents als professors funcionaris⁶⁶. Mentrestant, a petició dels partits, un grup de dotze experts universitaris (format per rectors, catedràtics, investigadors i alumnes), el 19 de febrer, va acudir davant de la Comissió d'Educació i Ciència per donar la seva opinió sobre el Projecte⁶⁷, al mateix temps que diversos professors manifestaven crítiques al Projecte mitjançant la premsa⁶⁸.

El 12 de març, la Comissió d'Educació i Ciència del Senat va rebutjar amb 12 vots a favor i 13 en contra el vet presentat pel Grup Popular, i a continuació va passar a debatre les esmenes. Es van aprovar 14 esmenes transaccionals (d'un total de 16), 2 esmenes del Grup de Senadors Nacionalistes Bascos i 8 esmenes del Grup Socialista no incorporades a les transaccionals. El text final del dictamen es va aprovar amb 13 vots a favor i 12 en contra⁶⁹, i va ser publicat el 16 de març⁷⁰. Finalment, el 21 de març, el Senat va rebutjar també el vet del Grup Parlamentari Popular i, amb el vot a favor de tots els partits excepte el del PP, va aprovar el Dictamen de la Comissió amb la introducció prèvia de 15 esmenes de les que s'havien mantingut vives⁷¹. Les esmenes del Senat, acompanyades d'informe motivat, es van publicar el 29 de març⁷², i el mateix dia es va produir la ratificació definitiva de la Llei pel Congrés dels Diputats amb el vot afirmatiu de tots els grups parlamentaris amb l'única excepció del Partit Popular⁷³. El text definitiu es va publicar al Butlletí Oficial de les Corts Generals el 4 d'abril⁷⁴ i al BOE el 13 del mateix mes⁷⁵. Uns mesos més tard, el PP va recórrer, davant del Tribunal Constitucional, diversos articles de la Llei, entre ells els que feien referència a la selecció del professorat funcionari⁷⁶.

(63) Projecte de Llei 121/000101 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Aprovació pel Ple. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats. VIII Legislatura, Sèrie A (26.12.2006), 101-12, p. 213-234.

(64) Projecte de Llei 621/000083 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Text remès pel Congrés dels Diputats. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Senat. VI-II Legislatura, Sèrie II (27.12.2006), 83(a) p. 1-26.

(65) Projecte de Llei 621/000083 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Propostes de vet. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Senat. VIII Legislatura, Sèrie II (19.02.2007), 83(c), p. 29-31.

(66) Projecte de Llei 621/000083 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Esmenes. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Senat. VIII Legislatura, Sèrie II (19.02.2007), núm. 83(d), p. 33-151.

(67) «Los expertos universitarios creen que la reforma de la LOU es "insuficiente"». *El Mundo*, 21.02.2007.

(68) «La reforma de la LOU, otra oportunidad perdida». *El País*, 5.03.2007.

(69) Comissió d'Educació i Ciència. Corts Generals. *Diario de Sesiones del Senado*, VIII Legislatura (12.03.2007), 436, p. 1-29.

(70) Projecte de Llei 621/000083 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Dictamen de la Comissió. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Senat. VIII Legislatura, Sèrie II, (16.03.2007), 83(e), p. 153-181.

(71) Sessió del Ple. Corts Generals. *Diario de Sesiones del Senado*, VIII Legislatura (21.03.2007), 115, p. 6985-7091.

(72) Projecte de Llei 121/000101 mitjançant missatge motivat al Projecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Projecte de Llei. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats. VIII Legislatura, Sèrie A (29.03.2007), 101-113, p. 235-288.

(73) Ple i Diputació Permanent (sessió plenària 228). Corts Generals. *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, VIII Legislatura (29.03.2007), 246, p. 12355-12412.

Modificació de la tipologia del professorat

Pel que fa a la tipologia del professorat universitari funcionari, ja en el primer esborrany es va establir que els cossos docents fossin només dos: el de catedràtics d'universitat (CU) i el de professors titulars d'universitat (TU). Això suposava l'extinció dels cossos de catedràtics i de professors titulars d'escoles universitàries (CEU, TEU). Una disposició addicional indicava que els CEU podrien integrar-se al cos de TU a les mateixes places que havien anat ocupant; els que no sol·licitessin aquesta integració es mantindrien com a components del cos a extingir. Una altra disposició addicional precisava que els TEU que tinguessin el títol de doctor i sis anys d'activitat investigadora avaluada positivament a l'entrada en vigor de la Llei o que reunissin aquests requisits en el termini dels sis anys següents, es considerarien acreditats per participar en els concursos d'accés al cos de TU.

Únicament la SIPU es va manifestar en contra de l'extinció dels cossos de CEU i de TEU⁷⁷. La disposició referida a la integració dels CEU no va ser criticada i és per això que el segon esborrany elaborat pel MEC⁷⁸ es va limitar a incorporar la precisió que el període de sol·licitud d'integració inclouria també l'any de després de l'entrada en vigor de la Llei. En canvi, la disposició que feia referència a la integració dels TEU va ser criticada per diversos col·lectius. La CRUE va considerar oportú establir un mecanisme específic per a l'acreditació dels TEU com a TU, en el sentit de no limitar-ne el temps⁷⁹. La Plataforma Estatal de TEU va sol·licitar la seva homologació directa a TU⁸⁰. FETE-UGT⁸¹ i CCOO van proposar la integració directa en el cos de TU dels TEU amb grau de doctor; els TEU no doctors s'hi integrarien quan obtinguessin aquest grau i, si volien, podien mantenir-se en situació a extingir. Per tot això, el segon esborrany del Projecte de Llei va modificar la via d'accés dels TEU al cos de TU, i s'hi indicava que, aquells que a l'entrada en vigor de la Llei posseïssin el títol de doctor o l'obtinguessin en el termini de vuit anys després de la seva entrada en vigor i s'acreditessin d'acord amb el que la Llei disposava, accedirien directament al cos de TU; si no ho feien, es mantindrien en la seva situació actual. El projecte definitiu⁸² va eliminar el termini límit de vuit anys perquè els TEU obtinguessin el títol de doctor exigint per tal d'integrar-se al cos de TU.

Durant la tramitació parlamentària, ja al dictamen de la Comissió d'Educació i

(74) Projecte de Llei 121/000101 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica, de 21 de desembre, d'Universitats. Aprovació definitiva pel Congrés. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats. VIII Legislatura, Sèrie A (4.04.2007), 101-114, p. 289-314.

(75) Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (BOE de 13.04.2007), p. 16241-16260.

(76) «El PP recurre varios artículos de la reforma de la LOU» (07.2007). CRUE Noticias, butlletí, 19.

(77) Secció Sindical SIPU. Nota informativa (11.11.2005).

(78) MEC. Esborrany de l'Avantprojecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (25.05.2006).

(79) Acord de l'Assemblea General de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles: Modificació de la Llei orgànica d'Universitats. Propostes sobre Professorat (25.01.2006).

(80) Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escola Universitària. Justificació de la reivindicació de la conversió automàtica de titulars d'Escola Universitària (TEU) a Titulars d'Universitat (TU). Disponible a: http://www.uv.es/infoteu/razones_reivindicacion.html [accés: 1.10.2008].

(81) Comissió Executiva Federal. Proposta de FETE-UGT a l'esborrany de la Llei orgànica de Modificació de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (18.11.2005). Disponible a: http://www.upo.es/ugt/docu/prop_fete_borrador_mod_lou.pdf [accés: 16.11.2010]

(82) MEC. Projecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (1.09.2006).

Ciència del Congrés dels Diputats⁸³, la disposició addicional que es referia a la gració dels CEU al cos de TU (Disposició Addicional 1) es va ampliar en el sentit d'indicar que aquests quedarien en condicions de sol·licitar la seva acreditació com a catedràtics d'universitat. La disposició addicional que es referia a la integració dels TEU (Disposició Addicional 2) va precisar que per a aquest grup es desenvoluparia un mecanisme d'acreditació específic, que en valoraria la investigació, la gestió i, especialment, la docència.

Substitució de l'habilitació per l'acreditació

D'acord amb el que defensava el Govern del PSOE des del primer moment, el projecte de modificació de la LOU va proposar la supressió de l'habilitació nacional com a pas previ a la selecció per les universitats del professorat funcionari a canvi d'un procés d'acreditació nacional. Quan el candidat acreditat, seleccionat per una universitat pública en el concurs d'accés corresponent, prenia possessió de la plaça, adquiria en aquell moment la condició de funcionari.

El primer esborrany⁸⁴ indicava que el procés d'acreditació seria regulat pel vern, després de l'informe previ del CCU, i n'incloïa molts altres detalls. S'hi aclaria que el procés esmentat exigia l'aprovació prèvia i publicació dels criteris generals i dels criteris relatius als diferents camps de coneixement establerts reglamentàriament. Tant els uns com els altres haurien de ser aprovats per comissions constituïdes per professors funcionaris (com a mínim amb tres sexennis d'investigació pel que fa als catedràtics, i un sexenni als titulars) i per experts internacionals. L'acreditació hauria d'implacar l'examen i la valoració de la documentació presentada pel sol·licitant per comissions constituïdes per professors de l'àrea de coneixement corresponent o àrea afí (amb dos sexennis d'investigació, els catedràtics, i un sexenni, els titulars) i per experts internacionals. Un cop acabat el procés, les comissions n'elevarien proposta vinculant al Consell d'Universitats. Podrien sol·licitar acreditació per a professor titular els qui posseïssin títol de doctor, i per a catedràtic d'universitat, els professors titulars amb tres anys d'antiguitat; a més a més podrien ser eximits d'aquest requisit els qui acreditessin tenir la condició de doctor amb almenys vuit anys d'antiguitat i obtinguessin un informe positiu de la seva activitat docent i investigadora per part de l'ANECA.

Als concursos per a l'accés a places de TU convocades per les universitats, podrien presentar-s'hi els qui haguessin estat acreditats i els funcionaris dels cossos de CU i TU, i els qui haguessin estat habilitats com a tals segons la normativa de la LOU. Les comissions corresponents les formarien cinc membres: el president, nomenat per la universitat, hauria de ser un catedràtic amb, almenys, tres sexennis d'investigació; els altres membres haurien de ser un catedràtic i tres professors titulars amb, almenys, dos i un sexenni d'investigació, respectivament. Pel que fa a la seva designació, l'esborrany oferia dues possibilitats alternatives: que fossin designats per sorteig nacional o que fossin designats per la universitat segons els seus estatuts. Els concursos constarien de tres proves. La primera consistiria en la presentació i discussió amb la comissió dels mèrits i historial acadèmic, docent i investiga-

(83) «El Consejo de Ministros aprueba el proyecto de reforma de la LOU». *Comunidad Escolar*, 793.

(84) MEC. Esborrany de la Llei orgànica de modificació de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (27.10.2005).

dor del candidat i del seu projecte docent i investigador, que inclouria el programa d'una de les matèries o especialitats de l'àrea de coneixement corresponent. La segona consistiria en l'exposició i debat d'un tema del programa presentat pel candidat, i elegit per aquest entre els tres proposats per sorteig. La tercera prova consistiria en l'exposició i debat d'un treball original d'investigació.

Als concursos per a l'accés a places de CU, podrien presentar-s'hi els acreditats, els funcionaris del cos de CU i els habilitats com a tals segons les normes de la LOU. Les comissions estarien constituïdes per cinc membres, tots ells catedràtics d'universitat amb, almenys, dos sexennis d'investigació. El president seria nomenat per la universitat i els membres restants podrien ser designats o bé per sorteig nacional o bé per la universitat. Els concursos consistirien en la valoració, per part de la comissió, dels mèrits docent i investigador presentats pels candidats, segons el barem públic establert per la universitat tenint en compte la plaça concreta ofertada i d'acord amb els seus estatuts. La plaça obtinguda després d'un concurs d'accés s'hauria d'exercir durant, almenys, dos anys abans de poder participar en un nou concurs per obtenir plaça en una altra universitat.

L'Assemblea General de la CRUE⁸⁵ va considerar rellevant que, en el context de l'impuls de les tasques docents, en establir els criteris generals que havien de regir el procés d'acreditació, es fes expressa referència als mèrits docents, investigadors i de gestió, i que, com a requisit per formar part de les diferents comissions, s'exigís el reconeixement de quinquennis docents al costat del reconeixement de sexennis d'investigació. Va assenyalar, també, la conveniència de fixar els principis generals a què s'hauria d'ajustar la selecció dels membres de les comissions d'acreditació; si bé va destacar que potser podria ser millor deixar la concreció dels mèrits exigibles als membres de les comissions per al desenvolupament reglamentari de la llei. En relació amb els dos sistemes proposats per l'esborrany per designar els membres de les comissions dels concursos d'accés, la CRUE va optar pel més favorable a l'autonomia universitària; encara que va assenyalar la conveniència que la llei preveïés els requisits mínims que haurien de respectar els estatuts de les universitats respecte al nombre de membres i a la seva qualificació. En relació amb les proves, va considerar que per al cos de catedràtics el concurs hauria d'incloure un acte públic de defensa de la idoneïtat del candidat per ocupar la plaça, que cada universitat hauria de regular. Finalment, la CRUE va considerar molt necessària la previsió d'una modalitat de concurs de mèrits entre aquells que ja tinguessin la condició de funcionari i que no obligués els participants a d'altres proves tret d'un acte públic de defensa de la seva idoneïtat per ocupar la plaça.

L'ANECA va proposar que les comissions d'acreditació sotmetessin els candidats a una entrevista personal perquè hi poguessin explicar, precisar i aclarir dades del seu currículum⁸⁶.

Per la seva part, FETE-UGT va posar èmfasi especial en assenyalar la perversió que suposava utilitzar un complement retributiu (els sexennis d'investigació) com a requisit per poder formar part de les comissions d'acreditació i de les comissions dels

(85) Acord de l'Assemblea General de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles: Modificació de la Llei orgànica d' Universitats. Propostes sobre Professorat (25.01.2006).

(86) Director d'ANECA: La reforma de la LOU no ataca els problemes de fons. *Terra*, 29.01.06. Disponible a: http://terranocticias.terra.es/sociedad/articulo/director_aneca_lou_708044.htm [accés: 16.01.2011]

concursos d'accés, i també va assenyalar el desequilibri que suposava no considerar-hi els mèrits docents. Es va manifestar en contra que els TU haguessin de sotmetre's a un nou procés d'acreditació per concursar a places de CU i va proposar que els membres del cos de TU amb tres anys d'antiguitat es consideressin acreditats automàticament per presentar-se a la promoció, per concurs de mèrits, a CU. Les sol·licituds de promoció les resoluria una comissió nacional formada per catedràtics que avaluarien els mèrits dels candidats d'acord amb criteris objectius i transparents prèviament establerts. Pel que fa a les comissions dels concursos d'accés, va proposar que, a part del president que hauria de nomenar la universitat, els quatre components restants fossin designats per sorteig i que també hi formessin part, amb veu i sense vot, dos representants dels agents socials. Les proves dels esmentats concursos haurien de ser només les dues primeres proposades a l'esborrany ministerial, i s'hi eliminava la necessitat que en la segona prova el candidat hagués de presentar el seu projecte investigador al costat del seu projecte docent⁸⁷.

CCOO va proposar que la regulació del sistema d'acreditació pel Govern es fes després de la «negociació amb els sindicats representatius», i que per poder ser membre de les comissions d'acreditació se suprimís el requisit de posseir sexennis d'investigació. Així mateix, va proposar que un dels membres de les comissions dels concursos d'accés fos a proposta de la Junta de PDI, i que les universitats poguessin convocar concursos de trasllat i concursos de «promoció interna»⁸⁸.

El segon esborrany presentat pel MEC⁸⁹, d'acord amb el suggeriment de la CRUE, va simplificar l'articulat referent al procés d'acreditació nacional. Va incorporar la possibilitat que experts pertanyents als centres públics d'investigació o de prestigi internacional reconegut poguessin formar part de les comissions, va precisar que es farien públics els currículums dels seus membres, i va eliminar el requisit que els TU tinguessin tres anys d'antiguitat per optar a l'acreditació com a CU. Quant als concursos d'accés, es va limitar a precisar que els estatuts de cada universitat regularien la composició de les comissions i el procediment pel qual haurien de regir-se, i que hauria de valorar-se, en tot cas, l'historial acadèmic, docent i investigador del candidat, i el seu projecte docent i investigador, també caldria constatar les seves capacitats per a l'exposició i debat en la corresponent matèria o especialitat en sessió pública. D'altra banda, mitjançant una disposició final especialment confusa, va proposar una modificació de la Llei general de sanitat per adaptar-la als canvis introduïts en la LOU.

La CRUE, a part d'assenyalar la necessitat de millorar la redacció de la disposició final que modificava la Llei general de sanitat, va proposar que la condició per poder sol·licitar l'acreditació com a CU no fos la de ser TU, sinó la d'estar-ne acreditat, i va

(87) Comissió Executiva Federal. Proposta de FETE-UGT a l'esborrany de la Llei orgànica de Modificació de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (18.11.2005). Disponible a: http://www.upo.es/ugt/docu/prop_fete_borrador_mod_lou.pdf [accés: 16.01.2011]

(88) Federació d'Ensenyament de CCOO. Plataforma de CCOO. «Modificació de la Llei orgànica d'Universitats. Valoracions i esmenes a la proposta presentada pel MEC» (22.09.2005).

(89) MEC. Esborrany de l'Avantprojecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (25.05.2006).

insistir en la conveniència de poder realitzar concursos de mèrits, conveniència ja manifestada anteriorment⁹⁰, però que no havia estat recollida en el nou esborrany.

Finalment, l'Avantprojecte aprovat pel Consell de Ministres⁹¹ va mantenir les disposicions contingudes en el segon esborrany, afegint-hi que en la composició de les comissions d'acreditació i dels concursos d'accés s'hauria de procurar una composició equilibrada entre homes i dones, llevat que no fos possible per raons fonamentades i objectives, motivades degudament. D'altra banda, seguint la indicació de la CRUE, s'hi va millorar la disposició final que faria referència a la Llei de sanitat. Segons això, podrien vincular-se amb places assistencials de les institucions sanitàries, no solament places docents dels cossos de professors d'universitat, sinó també places de professor doctor contractat. Els qui participessin en el procés d'acreditació nacional per optar a les esmentades places haurien d'estar en possessió del títol d'Especialista en Ciències de la Salut que fos procedent i complir les exigències que, quant a la seva qualificació assistencial, es determinessin reglamentàriament. Així mateix, les comissions haurien de valorar els mèrits i l'històric acadèmic i investigador i els propis de la tasca assistencial dels candidats, en la forma establerta reglamentàriament.

Durant el tràmit parlamentari, la Comissió d'Educació i Ciència del Senat⁹² va introduir una modificació a l'article que feia referència a les comissions d'acreditació, precisant-hi que estarien constituïdes per, almenys, set membres que haurien de ser catedràtics per a l'acreditació al cos de CU, i catedràtics i professors titulars per a l'acreditació al cos de TU. Pel que fa als concursos d'accés, va precisar que s'havien de fer públics els resultats de l'avaluació de cada candidat, desglossada a cadascun dels aspectes avaluats. A més, va incorporar una disposició final que autoritzava les universitats públiques a establir contractes amb caràcter indefinit i dedicació a temps complet amb investigadors.

D'altra banda, el Ple del Senat⁹³ va incorporar a l'article referent a les comissions dels concursos d'accés la indicació que els membres d'aquestes condicions havien de reunir els mateixos requisits que els membres de les comissions d'acreditació.

Darreres convocatòries d'habilitació

Com hem comentat, el MEC va decidir que, en espera de la modificació de la LOU, era imprescindible canviar la normativa de les proves d'habilitació. És per això que a l'abril de 2005 es va publicar un Reial decret⁹⁴ que va establir una única convocatòria

(90) Acord de l'Assemblea General de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles: propostes a l'Esberrany de l'Avantprojecte de la Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica d'Universitats (29.05.2006).

(91) MEC. Avantprojecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (30.06.2006).

(92) Projecte de Llei 621/000083 orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Dictamen de la Comissió. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Senat. VIII Legislatura, sèrie II, (16.03.2007), 83(e), p. 153-181.

(93) Projecte de Llei 121/000101 mitjançant missatge motivat al Projecte de Llei orgànica per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats. Projecte de Llei. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*. Congrés dels Diputats. VIII Legislatura, sèrie A (29.03.2007), 101-113, p. 235-288.

(94) Reial Decret 338/2005, d'1 d'abril, pel qual es modifica el Reial Decret 774/2002, de 26 de juliol, pel qual es regula el sistema d'habilitació nacional per a l'accés a cos de funcionaris docents universitaris i el règim dels concursos d'accés respectius (BOE d'11.04.2005), p. 12412-12414.

anual en comptes de les tres que hi havia fins llavors, i va simplificar-ne els tràmits corresponents. D'acord amb la nova normativa, el setembre de 2005⁹⁵ es va publicar una convocatòria que incloïa 2.162 habilitacions (entre elles, 228 de CU i 1.502 de TU). El juliol de 2006⁹⁶ es va publicar l'última convocatòria que incloïa 205 habilitacions (158 de CU i 40 de TU). Així, al llarg de les nou convocatòries de proves d'habilitació celebrades fins a la seva substitució pel procediment d'acreditació, es van convocar 1.071 habilitacions de CU i 1.728 de TU.

Cal assenyalar que fins al darrer moment van aparèixer denúncies d'«amiguisme» i de «padrinatge», tant a les proves d'habilitació com als concursos corresponents d'accés a les places convocades per les universitats⁹⁷. Hi destaca la constitució de la Plataforma contra la Corrupció i la Persecució a la Universitat Pública Espanyola⁹⁸ en el marc del II Congrés que es va celebrar a l'entorn d'aquesta mateixa temàtica⁹⁹.

Desenvolupament de la normativa sobre l'acreditació nacional i sobre els concursos d'accés

A començament de juny de 2007, el MEC va donar a conèixer els projectes dels reials decrets sobre el procediment d'obtenció de l'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris¹⁰⁰ i sobre el règim dels concursos d'accés corresponents¹⁰¹. El 5 d'aquest mes, la ministra va presentar aquests projectes al ple del Consell d'Universitats (CU), que va obrir un període de debat fins a una nova reunió que s'havia de celebrar a final de mes a fi i efecte d'emetre'n un informe definitiu amb les aportacions realitzades per tots els agents¹⁰². El mateix dia 5, l'Assemblea General de la CRUE va iniciar la discussió sobre els dos esborranys ministerials i va encarregar a

(95) Resolució de 7 de setembre de 2005, de la Secretaria General del Consell de Coordinació Universitària, per la qual es convoquen proves d'habilitació nacional que faculden per concórrer a concursos d'accés a cossos de catedràtics d'Universitat, professors titulars d'Universitat, catedràtics d'Escoles Universitàries i professors titulars d'Escoles Universitàries. (BOE del 21.09.2005), p. 31386-31393.

(96) Resolució d'11 de juliol de 2006, de la Secretaria General del Consell de Coordinació Universitària, per la qual es convoquen proves d'habilitació nacional que faculden per concórrer a concursos d'accés a cossos de catedràtics d'Universitat, professors titulars d'Universitat, catedràtics d'Escoles Universitàries i professors titulars d'Escoles Universitàries. (BOE del 7.09.2006), p. 31505-31509.

(97) «Uno de los nuestros...». *El País*, 30.10.2006. Cartes al director: «Una visión parcial». *El País*, 1.11.2006. «Retecario contra la endogamia». *El País*, 11.01.2007. Cartes al director: «¿Oposiciones a cátedra?». *El País*, 16.02.2007.

(98) Plataforma contra la corrupció i l'assetjament a la universitat pública espanyola: <http://www.corruptio.com/> [accés: 16.01.2011].

(99) II Congrés sobre corrupció i assetjament a la universitat pública espanyola. Disponible a: <http://www.ucm.es/info/vivataca/corruptio/congresoII.htm> [accés: 16.01.2011].

(100) MEC. Projecte de Reial Decret pel qual s'estableix el procediment d'obtenció de l'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris. Esborrany (30.05.2007).

(101) MEC. Projecte de Reial Decret pel qual es regula el règim dels concursos d'accés a cossos docents universitaris (4.06.2007).

(102) MEC. Nota de premsa: El Consell d'Universitats informará sobre el projecte de Reial Decret d'acreditació nacional a final de juny (5.06.2007).

la Comissió Acadèmica Sectorial de les Universitats Espanyoles (CASUE) la preparació d'un document amb les valoracions dels rectors per poder-lo debatre en la següent Assemblea General¹⁰³. Així, el 26 de juny la CRUE va aprovar l'informe final que va ser elevat al MEC perquè el prengué en consideració durant la reunió del CU que s'havia de celebrar l'endemà¹⁰⁴. Segons una nota de premsa del Ministeri¹⁰⁵, a l'esmentada reunió el ple del CU «va fer explícita la seva valoració positiva» sobre les propostes ministerials «presentant-hi només algunes propostes de modificacions tècniques»; entre les quals, hi havia les peticions que les acreditacions no tinguessin termini de caducitat i que hi hagués una distinció major entre les puntuacions necessàries per acreditar-se com a catedràtic i com a professor titular.

FETE-UGT¹⁰⁶ i CCOO¹⁰⁷ van coincidir a demanar que els membres de les comissions d'acreditació es designessin per sorteig. Pel que fa als barems d'avaluació, CCOO va opinar que no havien de posar-se màxims a la docència o a la investigació, encara que sí que havien d'exigir un mínim per garantir que es tenen mèrits i capacitat en les dues funcions principals del professorat, mentre que FETE-UGT va proposar una disminució de totes les puntuacions màximes establertes en el projecte ministerial. La Confederació STS-Intersindical¹⁰⁸ va fer una proposta més radical, en el sentit de demanar la supressió de la fase d'acreditació nacional, per considerar que les comissions d'accés podien avaluar perfectament les aptituds dels candidats. No obstant això, va formular una sèrie d'esmenes per si es mantenia el sistema d'acreditació, entre elles, l'elecció per sorteig dels membres de les comissions d'acreditació, i la consideració, almenys, en condicions d'igualtat de la docència i la investigació.

També va manifestar les seves objeccions la Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escola Universitària¹⁰⁹, que, a més de presentar esmenes a la disposició sobre acreditació dels professors d'aquest cos docent, va fer-ho també sobre la composició de les comissions d'acreditació: va demanar que la designació dels seus membres es

(103) «Asamblea General de la CRUE». CRUE *Noticias*, nota de premsa (6.06.2007).

(104) «Posición de la CRUE sobre los Reales Decretos de Acceso y Acreditación» (06.2007). CRUE *Noticias*, butlletí 18. Acord de l'Assemblea General de la Conferència de Rectors de les Universitats de l'Estat espanyol celebrada el 26 de juny de 2007. Informe sobre els esborranys de Reials Decrets de concursos d'accés i d'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris. Disponible a: [http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N18%20N18/ADJUNTOS/Informe%20CRUE%20RD%20Acreditación%20y%20Acceso\(26-06-07\).pdf](http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N18%20N18/ADJUNTOS/Informe%20CRUE%20RD%20Acreditación%20y%20Acceso(26-06-07).pdf) [accés: 1.11.2008].

(105) Nota de premsa: El Consell d'Universitats valora positivament el Projecte de Reial Decret d'acreditació del MEC (27.07.2007). Disponible a: <http://www.mepsyd.es/multimedia/00003920.pdf> [accés: 8.10.2008].

(106) Proposta d'esmenes de FETE-UGT al Projecte del RD pel qual s'estableix el procediment d'obtenció de l'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris. Esborrany, 30.05.2007 (22.06.2007). Disponible a: http://www.feteugt.es/CM_Fete/uploads/2006/UNIVproyRDacreditnacuierdoc.pdf [accés: 06.03.2011].

(107) Proposta de CCOO a l'esborrany del Real Decret d'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents (28.06.2007). Disponible a: http://www.fe.ccoo.es/universidad/85_prop_ccoo_acred.pdf [accés: 1.11.2008].

(108) Notes de premsa i articles d'opinió: Els STE i el projecte del Real Decret d'acreditació nacional. Disponible a: http://www.stes.es/prensa/070724_acreditacion_nacional.html [accés: 06.03.2011].

(109) Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escola Universitària. Valoració del projecte de Reial Decret pel qual s'estableix el procediment d'obtenció de l'acreditació nacional per a l'accés als cossos universitaris (8.06.2007). Disponible a: http://www.uv.es/infoteu/Plataforma_Estatal/VALORACION_BORRADOR_REGLAMENTO_ACREDITACION.pdf [accés: 25.03.2011]. Al·legacions a l'esborrany de 30 de maig de 2007 del projecte de Reial Decret pel qual s'estableix el procediment d'obtenció de l'acreditació nacional per a l'accés als cossos universitaris (19.06.2007). Disponible a: http://www.uv.es/infoteu/Plataforma_Estatal/Alegaciones_decreto_acreditacion.pdf [accés: 25.11.2008].

fes per sorteig i que aquests haurien de tenir un reconegut prestigi docent i investigador.

Finalment, entre les crítiques fetes a títol personal, hi destaquen les contingudes en l'anàlisi detallada dels documents ministerials realitzada per G. Buela-Casal, que ja anteriorment havia criticat el procediment d'habilitació. En diversos textos¹¹⁰, aquest autor va proposar unes pautes a seguir per tal de garantir la fiabilitat i la validesa del sistema. Va considerar com a condició essencial, l'establiment de criteris explícits d'avaluació acompanyats del corresponent barem, que haurien de ser operatius, empírics i quantitatius, i publicar-se amb antelació a la inscripció dels candidats a les proves. Aquests podrien variar d'una titulació a l'altra, però haurien de ser comuns per a totes les àrees de coneixement d'una mateixa titulació. D'altra banda, s'hauria de definir clarament i donar a conèixer el procés d'avaluació. A fi i efecte d'assegurar que les diferents comissions realitzessin l'avaluació d'una forma homogènia, s'hauria d'establir un minuciós manual de procediment. Les comissions avaluadores haurien d'actuar sempre amb tots els seus membres, i tots ells haurien d'atorgar a cada candidat una puntuació numèrica segons barem. La presentació oral hauria de mantenir-se en el sistema d'acreditació i/o en el concurs d'accés, però el seu valor relatiu hauria de ser determinat prèviament. A fi d'evitar l'endogàmia, els concursos d'accés haurien de ser homogenis a totes les universitats. S'hauria d'establir un nivell mínim més alt que l'exigit fins llavors, tant per ser membre de les comissions avaluadores com per poder presentar-se a les proves. A més a més s'hauria de determinar un nivell mínim amb estàndards comuns per a cada titulació perquè els candidats poguessin ser acreditats. Finalment, segons l'opinió de Buela-Casal, hi hauria d'haver una relació entre les places ofertes per les universitats i el nombre de candidats acreditats.

Després de publicar els resultats d'una enquesta en què van participar gairebé 1.300 professors d'universitat (72% professors titulars i 28% catedràtics)¹¹¹, adreçada a conèixer la seva opinió sobre criteris, indicadors i estàndards d'acreditació, Buela-Casal va analitzar els esborranys dels Reals Decrets (RD) sobre l'acreditació nacional i sobre els concursos d'accés. Segons ell, en els sistemes establerts en els documents ministerials hi havia deficiències serioses que en comprometien la fiabilitat i la validesa, degudes fonamentalment al fet que no s'hi defineixen clarament els criteris ni s'estableixen els indicadors i estàndards corresponents. Pel que fa a la normativa sobre el procés d'acreditació, Buela-Casal va assenyalar que la publicació dels currículums dels membres de les comissions d'acreditació garantiria la transparència del procés de nomenament dels mateixos, però no la seva objectivitat, la qual cosa exigiria que se n'especificués, molt més del que fa el RD (art. 6.1), els criteris, indicadors i estàndards a partir dels quals es du a terme la selecció. De manera semblant, la nor-

(110) Buela-Casal, G. (2007a) «Reflexiones sobre el sistema de acreditación del profesorado funcionario de Universidad en España». *Psicothema*, 19, p. 473-482. Buela-Casal, G. (2007b) «Criterios, indicadores y estándares para la acreditación de profesores titulares y catedráticos de Universidad». *Psicothema*, 19, p. 537-551. Buela-Casal, G. (2007c) «Consideraciones metodológicas sobre el procedimiento de acreditación y del concurso de acceso a cuerpos de funcionarios docentes universitarios». *Revista Electrónica de Metodología Aplicada*, 12, p. 1-14.

(111) Buela-Casal G. (2005) «El sistema de habilitación nacional: criterios y proceso de Evaluación». *Análisis y Modificación de Conducta*, 31, p. 314-345. Cal recordar que ja l'any 2006 un grup de professors de facultats de Medicina van publicar un interessant article sobre els aspectes que havien de valorar els tribunals de selecció del professorat: Vázquez Mata, G. et al. (2006) «Reflexiones sobre los Tribunales de las Oposiciones Universitarias». *Educación Médica*, 9, p. 111-115.

mativa proposada tampoc garantia la transparència i l'objectivitat del procés d'avaluació dels candidats atès que, d'una banda, els criteris descrits eren molt generals i no es definien de manera operativa i, de l'altra, que no s'establí el pes relatiu de cada criteri. L'autor va destacar, també, que els criteris proposats permetien avaluar els mèrits dels candidats, però molt difícilment les seves competències, per a la qual cosa caldria alguna prova globalitzadora, oral o escrita. Va indicar, a més, que l'elevadíssim nombre de sol·licituds que haurien d'examinar determinades comissions en un període de temps relativament curt (sis mesos) conduiria, molt probablement, que les decisions es prenguessin únicament partint dels informes dels experts (de les característiques dels quals, per cert, el RD en parla molt ambiguament); això significaria que aquests, i no la comissió, en serien els autèntics avaluadors. Finalment, Bucla-Casal va fer dues crítiques sobre el barem d'acreditació. La primera feia referència al fet que els valors atribuïts als diversos criteris d'avaluació aboquen al fet que és impossible aconseguir l'acreditació sense haver realitzat investigació, però es pot obtenir l'acreditació sense haver impartit docència. La segona es referia a les incongruències i greuges comparatius derivats de la inclusió dels trams d'investigació reconeguts en el barem. Quant a la normativa sobre els concursos d'accés, Bucla-Casal va criticar les escasses garanties sobre l'adequada constitució de les comissions de selecció i sobre el desenvolupament correcte del procés, i va destacar que l'ambigüitat de la normativa sobre el procediment a seguir podria conduir a tantes varietats com universitats.

A finals de juliol del 2007, el MEC va presentar una nova versió dels reials decrets¹¹², que recollia algunes de les esmenes proposades pels agents esmentats més amunt¹¹³. I, amb l'informe preceptiu del Consell d'Estat¹¹⁴, el Consell de Ministres va aprovar les versions definitives, que van ser publicades al BOE el 8 d'octubre¹¹⁵.

El RD sobre acreditació nacional estableix que el certificat d'acreditació té efectes a tot el territori nacional per concórrer al cos a què es refereixi l'avaluació, independentment de la branca de coneixement en la qual l'acreditat hagi estat avaluat (art. 3), i suprimeix el límit temporal de la validesa d'aquest certificat que hi ha a la versió inicial del document. Pel que fa a les comissions responsables de valorar els mèrits i competències dels aspirants a ser acreditats, la composició dels quals va fixar la LOMLOU¹¹⁶ (art. 57.2), el RD determina que hi hagi almenys una comissió per a cadascun dels diferents cossos docents i per a cadascuna de les branques de coneixement següents: Arts i Humanitats; Ciències; Ciències de la Salut; Ciències Socials i

(112) Projecte de Real Decret pel qual s'estableix l'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris (31.07.2007). FETE-UGT, Secretaria d'Ensenyament Universitari. Anàlisi del Projecte de Real Decret pel qual s'estableix l'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris (25.09.2007). Disponible a: http://www.feteugt.es/CM_Fete/uploads/2007/Universidad/UNIVAnalisis-proy.r.d.acreditacion.pdf [accés: 26.04.2011].

(113) «El Consejo de Estado examina el proyecto de Real Decreto sobre acreditación nacional para el acceso a los cuerpos docentes universitarios». *El Boletín de la Universidad*, (09.2007), 46. Disponible a: http://www.feteugt.es/CM_Fete/uploads/2007/Universidad/UNIVBOLN%C2%BA46.pdf [accés: 16.04.2011].

(114) Real Decret 1312/2007, de 5 d'octubre, pel qual s'estableix l'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris. (BOE, 6.10.2007), p. 40653- 40659.

(115) Real Decret 1313/2007, de 5 d'octubre, pel qual es regula el règim dels concursos d'accés a cossos docents universitaris. (BOE, 8.10.2007), p. 40758-44761. Activitats d'avaluació del professorat. Acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris. Disponible a: http://www.aneca.es/active/active_prof_acred.asp [accés: 26.04.2011].

(116) Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats (BOE de 13.04.2007), p. 16241-16260.

Jurídiques, i Enginyeria i Arquitectura (art. 4.2). Cadascuna de les comissions tindrà, almenys, set membres designats pel CU entre les propostes de l'ANECA (art. 4.3) i que rebran comptes de la seva actuació davant de l'esmentada agència, que al seu torn establirà els mecanismes de funcionament intern i de coordinació de les diverses comissions (art. 4.4). La selecció es farà segons aquests dos criteris: l'experiència docent o investigadora de qualitat (els catedràtics hauran de tenir reconeguts tres períodes d'activitat investigadora i els professors titulars dos, l'últim dels quals haurà d'haver estat atorgat en els darrers deu anys); i l'experiència en activitats d'avaluació acadèmica, científica o tecnològica¹¹⁷. En tot cas, almenys cinc dels membres hauran de tenir experiència docent universitària de no menys de deu anys (art. 6.1). Es procurarà que els membres de les comissions desenvolupin la seva activitat en àmbits científics i acadèmics de diferents institucions i comunitats autònomes, i que hi hagi una composició equilibrada entre dones i homes (art. 6.3). A més a més, per garantir la transparència i objectivitat en la designació dels membres de les comissions, l'ANECA n'haurà de publicar els currículums (art. 9).

El RD fixa també les condicions d'acceptació, renúncia, abstenció i recusació dels membres de les comissions d'acreditació (art. 10), i determina que, en tot cas, aquests s'hauran d'abstenir d'actuar en els procediments d'acreditació de sol·licitants vinculats amb la mateixa institució en què desenvolupen la seva activitat principal (art. 10.2).

Pel que fa als requisits per sol·licitar l'acreditació, el RD recull (art. 12 i 13) allò que disposa la LOMLOU (art. 59 i 60). Quant al procediment, estableix que les comissions remetrin la documentació aportada pels sol·licitants almenys a dos experts de l'àmbit científic i acadèmic corresponent (art. 15.2), i emetran el seu informe en vista de la documentació aportada i dels informes dels experts (art. 15.3).

La Taula 1 recull els criteris d'avaluació i els barems dels processos d'acreditació per a catedràtic i per a professor titular¹¹⁸.

(117) La Federació d'Associacions de Catedràtics d'Universitat (FACU) va criticar que un dels dos criteris per a la selecció dels membres de les comissions d'acreditació fos la simple «experiència en activitats d'avaluació acadèmica, científica o tecnològica» sense referència a la qualitat de la mateixa (Full informatiu de la FACU «Nueva configuración de la docencia», desembre 2007).

(118) Annexos A i B del projecte de Reial Decret pel qual s'estableix el procediment d'obtenció de l'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris. Esborrany (30.05.2007).

Taula 1. Criteris d'avaluació. Barem (Professor Titular/Catedràtic)

1. Activitat Investigadora (50 punts/55 punts)	
A.	Qualitat i difusió de resultats de l'activitat investigadora. Publicacions científiques, creacions artístiques professionals, congressos, conferències, seminaris, etc.
B.	Qualitat i nombre de projectes i contractes d'investigació.
C.	Qualitat de la transferència dels resultats. Patents i productes amb registre de la propietat intel·lectual, transferència de coneixement al sector productiu, etc.
D.	Mobilitat del professorat. Estadies en centres d'investigació, etc.
E.	Altres mèrits.
L'aportació d'un període d'activitat investigadora reconegut d'acord amb les previsions del Real Decret 1086/1989, de 28 d'agost, de retribucions del professorat universitari, tindrà una valoració de 15 punts.	
2. Activitat docent o professional (40 punts/35 punts)	
A.	Dedicació docent. Amplitud, diversitat, intensitat, responsabilitat, cicles, tipus de docència universitària, direcció de tesis doctorals, etc.
B.	Qualitat de l'activitat docent. Avaluacions positives de la seva activitat, material docent original, publicacions docents, projectes d'innovació docent, etc.
C.	Qualitat de la formació docent. Participació, com a assistent o ponent, a congressos orientat a la formació docent universitària, estadies en centres docents, etc.
D.	Qualitat i dedicació a activitats professionals en empreses, institucions, organismes públics d'investigació o hospitals, diferents a les docents o investigadores. Dedicació, avaluacions positives de la seva activitat, etc.
E.	Altres mèrits.
3. Formació acadèmica (5 punts/No valorada)	
A.	Qualitat de la formació predoctoral. Beques, premis, altres títols.
B.	Qualitat de la formació postdoctoral. Beques postdoctorals, tesi doctoral, premi extraordinari de doctorat, menció de doctorat europeu, menció de qualitat del programa de doctorat.
C.	Altres mèrits de formació acadèmica.
4. Experiència en gestió i administració educativa, científica o tecnològica, i altres mèrits (5 punts/10 punts)	
A.	Execució de càrrecs unipersonals de responsabilitat en gestió universitària recollits en els estatuts de les universitats, o que hagin estat assimilats, en organismes públics d'investigació durant un any com a mínim.
B.	Execució de llocs en el marc educatiu, científic o tecnològic dins de l'Administració General de l'Estat o de les comunitats autònomes durant un any com a mínim.
C.	Altres mèrits.

Com s'hi indica, en l'acreditació per a catedràtic es valoren tres criteris: «activitat investigadora», «activitat docent o professional» i «experiència en gestió i administració educativa, científica i tecnològica, i altres mèrits», amb una puntuació màxima sobre 100 de 55, 35 i 10 punts, respectivament. Per obtenir l'avaluació positiva han de complir-se simultàniament dues condicions: aconseguir un mínim de 80 punts com a suma de tots els criteris, i assolir un mínim de 20 punts en el criteri «activitat docent o professional». En l'acreditació per a professor titular es valora com a criteri addicional la «formació acadèmica» (amb una puntuació màxima de 5 punts) i s'hi modifica la puntuació dels altres criteris, que passen a tenir un valor màxim de 50, 40 i 5 punts, respectivament. Per assolir una avaluació positiva han de complir-se simultàniament les dues condicions següents: aconseguir un mínim de 65 punts com a suma de tots els criteris, i assolir un mínim de 60 punts sumant els obtinguts en els criteris «activitat investigadora» i «activitat docent o professional».

En els supòsits d'avaluació negativa, i amb caràcter previ a la resolució, les comissions remeten als interessats les seves propostes de resolució motivades degudament a més de l'informe dels experts, perquè puguin presentar les al·legacions que creguin pertinents (art. 15.4). El CU rebrà una notificació de la resolució i, si procedeix, n'expedirà el certificat d'acreditació corresponent (art. 15.6). En el cas de resolució negativa, l'interessat no podrà sol·licitar cap nova acreditació fins que no hagi transcorregut un any i mig des de la presentació de la sol·licitud (art. 15.7).

Com ja s'ha comentat prèviament, un dels temes més debatuts va ser l'acreditació del professorat de les escoles universitàries. El RD determina que els professors del cos de catedràtics d'escoles universitàries doctors podran sol·licitar l'acreditació per al de catedràtics d'universitat en les mateixes condicions que els professors titulars d'universitat (Disposició Addicional 2a). Els professors pertanyents al cos de professors titulars d'escoles universitàries amb títol de doctor que demanin acreditació com a professors titulars d'universitat seran avaluats per una única comissió. N'obtindran acreditació positiva aquells sol·licitants que tinguin reconeguts dos períodes d'activitat investigadora, dos períodes de docència i sis anys d'acompliment d'òrgans acadèmics unipersonals, així com aquells que assoleixin 65 punts (50 dels quals podran obtenir-se per «activitat docent o professional») d'acord amb els criteris i barems establerts per als professors titulars d'universitat (Disposició Addicional 1a)¹¹⁹.

Finalment, el RD estableix que el professorat de les universitats dels estats membres de la Unió Europea que hagi assolit ja allà una posició equivalent a les de catedràtic o professor titular d'universitat es considerarà acreditat, amb la certificació prèvia de l'ANECA a sol·licitud de l'interessat, i podrà formar part de les comissions d'acreditació amb les mateixes condicions que els funcionaris dels cossos docents universitaris (Disposició Addicional 4a).

D'altra banda, el RD que regula el règim dels concursos d'accés a les places dels cossos docents convocats per les universitats¹²⁰ recull i desenvolupa les disposicions contingudes a la LOMLOU (art. 62). Determina que tindrien accés a aquests concursos els que haguessin estat acreditats, els professors funcionaris dels cossos de professors titulars d'universitat i de catedràtics d'universitat, els habilitats per a aquests cossos segons la normativa establerta per la LOU i els professors universitaris d'estats membres de la Unió Europea que hagin estat considerats com acreditats per l'ANECA. Especifica que les universitats han de fer pública la composició de les corresponents comissions i els currículums dels seus membres. Aquests han de pertànyer a un cos igual, equivalent o superior al de la plaça objecte de concurs, i han de ser elegits atenent els principis d'imparcialitat i professionalitat, procurant-hi una composició equilibrada entre dones i homes, i garantint la necessària aptitud científica i docent en el cas de places vinculades a places assistencials de les institucions sanitàries, dos dels membres de les comissions hauran de ser doctors en possessió del títol d'especialista exigít com a requisít per concursar a la plaça, elegits per la institució sanitària mitjançant sorteig públic entre el cens que anualment comunicarà al CU (art. 6).

D'acord amb el RD, els estatuts de cada Universitat regularan el procediment que regirà en els concursos. En qualsevol cas, haurà de valorar-se l'història acadèmica,

(119) La Plataforma Estatal de Professors Titulars d'Escola Universitària va acusar la inseguretat i incertesa derivades del fet de no haver establert clarament els mèrits pels quals un professor obté amb certesa les puntuacions d'acreditació. Informació disponible a: http://www.uv.es/infoteu/Plataforma_Estatal/VALORACION_RD_ACREDITACION.pdf [accés: 16.02.2011].

(120) Acord de l'Assemblea General de la Conferència de Rectors de les Universitats de l'Estat espanyol celebrada el 26 de juny de 2007. Informe sobre els esborranys de Reials Decrets de concursos d'accés i d'acreditació nacional per a l'accés als cossos docents universitaris. Disponible a: [http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N18%20N18/ADJUNTOS/Informe%20CRUE%20RD%20Acreditaci%20y%20Acceso\(26-06-07\).pdf](http://www.crue.org/BOLETINES/BOLETIN_N18%20N18/ADJUNTOS/Informe%20CRUE%20RD%20Acreditaci%20y%20Acceso(26-06-07).pdf) [accés: 16.06.2008].

docent i investigador del candidat, així com el seu projecte docent i investigador, i s'hi hauran de contrastar les seves capacitats per a l'exposició i el debat en sessió pública davant de la comissió corresponent (art. 7). D'altra banda, caldrà que s'hi garanteixi la igualtat d'oportunitats dels aspirants, el respecte als principis de mèrit i de capacitat, el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, i la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat. Els criteris per a l'adjudicació de les places s'hauran de fer públics i, una vegada celebrats els concursos, es publicaran els resultats de l'avaluació de cada candidat desglossada en cadascun dels aspectes avaluats (art. 8).

La plaça concedida s'haurà d'exercir, com a mínim, durant dos anys abans de poder participar en un nou concurs per obtenir una plaça en una altra universitat (art. 9).

Desenvolupament del procés d'acreditació

A fi i efecte de desenvolupar les funcions que li va atribuir la normativa sobre l'acreditació nacional¹²¹, l'ANECA va posar en marxa el programa ACADÈMIA¹²², dissenyat d'acord amb les pràctiques d'organismes internacionals d'avaluació i que compleix els criteris i directrius de l'European Association for Quality Assurance in Higher Education. Per ajudar en el seu desplegament, es va crear un Comitè Assessor constituït per membres rellevants del sistema universitari¹²³.

Amb vista a la constitució de les comissions d'acreditació per part del CU, l'ANECA va establir un procediment iniciat amb una convocatòria pública en la qual es van sol·licitar voluntaris per formar part d'aquestes comissions¹²⁴, i en resposta a la qual es van rebre més de 7.000 candidatures. A continuació, l'ANECA va dur a terme el procés d'elaboració de les llistes que havia de sotmetre a la consideració del CU, tenint en compte la informació aportada pels candidats i per diversos organismes d'avaluació sobre un conjunt de criteris prèviament establerts, així com l'opinió de parells acadèmics. A partir de les esmentades llistes, el CU, mitjançant la Resolució de 5 de desembre de 2007¹²⁵, va designar els membres de les comissions d'acreditació, que es van constituir el 20 i 21 d'aquell mes mateix, després que l'ANECA n'hagués publicat els currículums corresponents.

D'altra banda, l'ANECA va establir el codi ètic que havia de guiar l'actuació dels avaluadors externs de les sol·licituds d'acreditació¹²⁶ i va publicar un document sobre «Principis i orientacions per a l'aplicació dels criteris d'avaluació». En aquest document es detallen els mèrits a valorar en el procés d'avaluació de les sol·licituds per optar a l'acreditació per a catedràtic i per a professor titular d'universitat per a cadas-

(121) Reial Decret 1312/2007, de 5 d'octubre.

(122) <http://www.aneca.es/Programas/ACADEMIA> [accés: 16.06.2011].

(123) Pérez Martínez, F. «Un nuevo reto para la Universidad: La selección y Promoción de su profesorado funcionario». (4.12.2007). Disponible a: <http://www.ibercampus.es/articulos.asp?idarticulo=5076> [accés: 16.11.2010].

(124) Comissions d'acreditació per optar als cossos docents universitaris. Disponible a: http://www.aneca.es/actividadesevaluacion/evaluacionprofesorado/acreditacion_nacional.aspx [accés: 18.11.2010].

(125) Resolució de 5 de desembre de 2007, de la Secretaria General del Consell de Coordinació Universitària, per la qual es publica l'Acord del Consell d'Universitats pel qual es designen els membres de les comissions d'acreditació nacional (BOE, 14.12.2007), p. 51424-51428.

(126) Codi ètic de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i l'Acreditació. Disponible a: http://www.aneca.es/active/docs/academia_codigoetico_080115.pdf [accés: 10.11.2010].

cuna de les cinc branques establertes per la normativa ministerial, agrupades per apartats i blocs de característiques homogènies. S'hi inclouen taules orientatives de la puntuació màxima per a cadascun dels blocs, i s'especifiquen i expliquen els estàndards per assolir la puntuació màxima. Atès el poc pes atribuït a l'activitat professional en comparació amb l'activitat docent (6 o 7 vegades superior), ja no és possible que, com raonablement criticava Bucla-Casal, pugui obtenir-se l'acreditació sense haver fet docència; però opinem que, a fi d'evitar malentesos, hauria estat millor considerar com a criteris independents l'activitat docent i l'activitat professional.

La Taula 2 recull les puntuacions orientatives màximes que el document de l'ANECA proposa per als diversos apartats del criteri «Activitat docent o professional» en les acreditacions per a catedràtic i per a professor titular. Aquestes puntuacions són les mateixes per a totes les branques de coneixement considerades, ja que l'activitat docent o professional constitueix un component en l'avaluació que ha de ser equivalent en tots els camps. Però la puntuació dels diferents subapartats sí que pot variar segons l'especialitat, a fi i efecte d'adequar l'avaluació a l'especificitat dels diferents camps i disciplines¹²⁷.

Taula 2. Puntuacions màximes orientatives per als diversos apartats del criteri «Activitat docent o professional»

	Catedràtic	Professor Titular
Puntuació màxima d'aquest criteri:	35 punts	40 punts
A) Dedicació docent	22 punts	26 punts
Bloc 1	17 punts	21 punts
Docència universitària impartida (primer i segon cicle, grau i postgrau)		
Bloc 2	5 punts	5 punts
Direcció de tesis doctorals		
Direcció de projectes de fi de carrera, tesines, treballs de fi de màster, DEA		
Altres mèrits relacionats amb l'activitat docent		
B) Qualitat de l'activitat docent	7 punts	7 punts
Bloc 3	7 punts	7 punts
Avaluacions positives de la seva activitat		
Material docent original i publicacions docents		
Projectes d'innovació docent		
Altres mèrits relacionats amb la qualitat de l'activitat docent		
C) Qualitat de la formació docent	3 punts	3 punts
Bloc 4	3 punts	3 punts
Participació, com a ponent, en congressos orientats a la formació docent universitària		
Participació, com a assistent, en congressos orientats a la formació docent universitària		
Estàncies en centres docents		
Altres mèrits relacionats amb la qualitat de la formació docent		
D) Qualitat i dedicació a activitats professionals diferents a les docents o investigadores	3 punts	3 punts
Bloc 5	3 punts	3 punts
Posicions ocupades i dedicació		
Avaluacions positives de la seva activitat		
E) Altres mèrits relacionats amb l'activitat professional	2 punts**	2 punts**

** Aquests punts són addicionals, de manera que es pot obtenir la puntuació màxima sense tenir punts en aquest apartat.

(127) Donat el poc pes atribuït a l'activitat professional en comparació amb l'activitat docent (6-7 vegades superior), ja no és possible que, com raonablement criticava Bucla-Casal pugui obtenir-se l'acreditació sense haver impartit docència. Però opinem que, per tal d'evitar malentesos, hagués estat millor considerar com a criteris independents l'activitat docent i l'activitat professional.

Al primer apartat «Dedicació docent», els mèrits s'agrupen en dos blocs: un primer bloc que inclou la docència universitària impartida, i un segon bloc que inclou la direcció de tesi i de treballs d'estudiants. A títol orientatiu, s'hi indica que al primer bloc la puntuació màxima es pot assolir amb un mínim de deu anys de docència reglada amb dedicació completa en l'acreditació per a catedràtic, i de cinc anys en l'acreditació per a professor titular, sempre que s'hagi participat regularment en programes de doctorat. Al segon bloc, la puntuació màxima es pot obtenir amb la direcció individual de 3 o 4 tesis rellevants per la seva productivitat científica en l'acreditació per a catedràtic, i d'1 o 2 tesis en l'acreditació per a professor titular.

Els mèrits dels altres quatre apartats s'agrupen en un únic bloc per a cadascun. Al de «Qualitat de l'activitat docent», per assolir la puntuació màxima cal que la universitat en certifiqui una avaluació positiva de tot el període docent aportat. Als de «Qualitat de la formació docent» i «Qualitat i dedicació a activitats professionals diferents a les docents i investigadores», el document de l'ANECA no assenyala mínims per obtenir la puntuació màxima. L'últim apartat que cal valorar inclou qualsevol altre mèrit relacionat amb l'activitat docent o professional que no tingui cabuda en els apartats anteriors. En aquest cas, la puntuació és addicional per no penalitzar els candidats que no hi puguin aportar mèrits.

La convocatòria del programa va quedar oberta amb caràcter permanent a partir de finals de gener de 2008. A la web de l'ANECA es van publicar els formularis de sol·licitud corresponents, i altres documents per facilitar que els candidats a avaluació en coneguessin adequadament els procediments i regles, i disposessin d'ajuts eficaços que els permetessin resoldre els dubtes que poguessin sorgir quant a la formalització de les sol·licituds. És significatiu el fet que les sol·licituds presentades fins al final del mes de març ja ascendien a unes tres mil, la meitat de les quals eren de professors d'escoles universitàries¹²⁸.

D'acord amb les normes aprovades pel Consell d'Universitats, l'ANECA va seleccionar un panell de més de mil experts responsables d'avaluar els expedients dels candidats a l'acreditació que, seguint el procediment d'actuació establert per l'Agència, va iniciar la seva tasca el mes de juny¹²⁹. Fins al 31 de desembre de 2008 es van rebre 7.398 sol·licituds d'acreditació, 2.406 d'elles per al cos catedràtic d'universitat. Van correspondre a la branca de ciències de la salut un total de 787 sol·licituds (374 d'elles per a catedràtic). I fins a la mateixa data es van avaluar 4.312 sol·licituds, 1.807 de les quals van correspondre al procediment d'acreditació automàtic per a professors titulars d'Escola Universitària. D'aquestes van ser positives el 99% i de les 2.505 restants van ser avaluades positivament en primera avaluació el 78%.

Considerem molt significatiu que un nombrós grup de científics (uns 800 a finals de març de 2008) dirigís una carta a la ministra d'Educació i Ciència manifestant la seva preocupació pel fet que en l'avaluació per a l'acreditació com a catedràtic d'universitat es valoressin aspectes relacionats amb la qualitat de l'activitat docent, de la formació docent i d'activitats professionals, així com de l'experiència en gestió i administració educativa, científica i tecnològica. Consideraven problemàtic que es

(128) «Los papeles del profesor. Arranca con 3.000 aspirantes a docente y catedrático funcionario el nuevo sistema de acreditación tras las críticas de un grupo de científicos». *El País*, 31.03.2008.

(129) Informe al Consell d'Universitats sobre els processos d'avaluació derivats de la LOMLOU (15.07.2008). Disponible a: <http://www.unavarra.es/eees/pdf/ANECAInformeCU.pdf> [accés: 07.07.2011].

proposés un barem en què «aquests presumptes mèrits» rebien un pes que podia «decidir o condicionar essencialment el perfil exigible per a un catedràtic». I afirmaven que «atès el caràcter més general o majoritari dels científics, ens sembla clar que aquest barem farà que molts d'ells s'autoexclouin del procés [...]. En el millor dels casos, competiran en desavantatge amb altres que, potser amb perfil científic més modest, puguin haver decidit dedicar els seus esforços o talent preferentment a tasques polítiques i de gestió [...]. Encara més, creiem que, a la pràctica, molts dels millors científics que coneixem (per exemple, premis Nobel) mai no podrien esdevenir catedràtics amb aquest barem¹³⁰». La directora de l'ANECA, Gemma Rauret, va afirmar que aquest escrit era fruit d'un malentès. «L'acreditació no és un procés competitiu; el candidat només competeix amb ell mateix» va assegurar, i va precisar que els criteris d'avaluació havien estat fixats en el sentit més ampli possible, pensant en la necessitat de cobrir tots els àmbits del saber i tractant de tenir en compte tots els mèrits que un professor pogués acumular; a part del fet que, dels diferents criteris, el que més pesa en el barem és el de la investigació¹³¹. Opinem, però, que la poca valoració que els signants d'aquesta carta volen conferir a les activitats docent i de gestió/administració en comparació amb l'activitat investigadora dels aspirants a una plaça de professor universitari reflecteix una realitat lamentable de la universitat espanyola, que l'ha abocat a la incorporació d'un excés de professorat amb cap interès per la docència; fet que suposa una gravíssima rêmora perquè pugui tenir lloc la necessària reforma educativa implicada en la construcció de l'Espai Europeu d'Educació Superior.

Desenvolupament dels concursos d'accés a les places dels cossos docents

La LOMLOU, d'una banda, va determinar que serien les mateixes universitats les que, d'acord amb el que establissin els seus estatuts, regularien els concursos d'accés a places dels cossos docents universitaris, definirien la composició de les comissions de selecció i el procediment que havien de seguir aquests concursos (art. 62). D'altra banda la nova Llei, va determinar que fins que no es produís l'aprovació de les modificacions dels estatuts (per a la qual cosa les universitats disposaven d'un termini màxim de 3 anys) les juntes de govern podrien aprovar la normativa d'aplicació necessària per al compliment de les reformes introduïdes per la modificació de la LOU (Disposició Addicional 8a).

D'acord amb aquestes disposicions, a partir de 2008, les universitats van dur a terme les modificacions oportunes en la normativa que havien vingut aplicant en els concursos d'accés a places dels cossos docents, i van començar a convocar concursos d'acord amb el que disposa la LOMLOU. En tots els 19 casos que hem analitzat (universitats de Granada, de Castella-la Manxa, de Valladolid, Autònoma de Barcelona, de Barcelona, de Girona, de Lleida, Politècnica de Catalunya, Pompeu Fabra, Rovira i Virgili, d'Extremadura, de la Corunya, de les Illes Balears, de la Laguna, Autònoma de Madrid, de Múrcia, del País Basc, de la Rioja i de València)¹³² els concursos

(130) Carta a la ministra d'Educació i Ciència. Disponible a: <http://ergodic.ugr.es/baremo/> [accés: 07.03.2011].

(131) «Los papeles del profesor. Arranca con 3.000 aspirantes a docente y catedrático funcionario el nuevo sistema de acreditación tras las críticas de un grupo de científicos». *El País*, 31.03.2008.

(132) Les convocatòries de concursos a places dels cossos docents universitaris realitzades per les universitats poden consultar-se en les pàgines web respectives (generalment en l'apartat «PDI» o «Professorat»,

consten generalment de dues proves, si bé en alguns casos n'hi ha tres. La majoria de les universitats, tant en els concursos a places de professor titular com en els concursos a places de catedràtic, estableixen que el candidat ha d'exposar oralment i debatre amb els membres de la comissió el seu currículum, el seu projecte docent, el seu projecte d'investigació i, si s'escau, el seu projecte assistencial sanitari. En els concursos a places de catedràtic, generalment, a més, ha d'exposar i debatre un treball de recerca original; exercici que en pocs casos s'exigeix també en els concursos a places de professor titular. En canvi, la majoria dels concursos a places de professor titular inclouen l'exposició d'un tema de la matèria escollit pel candidat, exercici que no s'exigeix en els concursos a places de catedràtic. Entre els casos analitzats, en són excepcions la Universitat de Girona i la Universitat Rovira i Virgili, les quals han establert una única prova presencial que consisteix en una exposició oral sobre els projectes acadèmics del sol·licitant en relació amb les necessitats de la universitat participant en la convocatòria de la plaça, seguida d'un debat amb la comissió.

Les comissions de selecció consten generalment de cinc membres (en són excepcions la Universitat Rovira i Virgili i de la Rioja amb comissions de tres membres), però hi ha diferències notables pel que fa a les condicions que reuneixen i al procediment seguit per a la seva designació. En els concursos per ocupar places assistencials d'institucions sanitàries vinculades a places dels cossos docents, les comissions inclouen o incorporen com a membres addicionals dues persones escollides per la institució sanitària.

Un futur incert

No es pot negar que l'autonomia en la selecció del professorat és un component essencial de l'autonomia universitària, però tampoc es pot negar que la qualitat del professorat és fonamental per a la qualitat de les universitats, que s'ha de garantir tant com la seva autonomia¹³³. L'actual sistema d'acreditació del professorat pretén unir ambdós elements pel que fa a la selecció del professorat funcionari dels cossos docents. Que això s'aconsegueixi dependrà del funcionament correcte de les seves dues fases: l'acreditació nacional, de la qual l'ANECA n'és responsable, i els concursos d'accés a places dels cossos docents, que es desenvolupen sota la responsabilitat directa de les universitats que els convoquen. Per això, considerem imprescindible conèixer els possibles factors de risc d'una i altra fase, per tal de prevenir-los i defugir-los.

F. Sosa Wagner, catedràtic de la Universidad de León, ha criticat especialment que l'avaluació en la fase d'acreditació no sigui realitzada per una comissió constituïda per diversos especialistes de la disciplina universitària corresponent (com succeïa en l'anterior procés d'habilitació), sinó per un grup de «persones en general sense els coneixements adequats», la designació dels quals «serà fruit d'una proposta que farà l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació al Consell d'Universitats, és a dir als rectors», i que decidirà, sense proves públiques, a partir de l'informe previ de dos experts de l'àmbit científic corresponent designats també a

«concursos d'accés») assequibles a la web de la CRUE: <http://www.crue.org/UNIVERSIDADES> [accés: 07.03.2011].

(133) *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (3rd edition)*. ENQA (2009). Disponible a: [http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20\(2\).pdf](http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20(2).pdf) [accés: 07.03.2011].

dit. Wagner opina que això, i el fet que no hi hagi limitació en el nombre d'acreditacions, sembla indicar el retorn de les «idoneïtats» de la llei de 1985 a partir de la qual es van col·locar centenars d'interins com a professors de per vida, molts d'ells sense currículum, sense més requisits que omplir una instància¹³⁴. Certament, aquesta situació pot donar-se, però també és evitable si s'estableixen criteris d'avaluació adequats, indicadors i estàndards clarament definits, i les comissions els apliquen amb rigor i de forma transparent.

D'altra banda, Buela-Casal ha assenyalat que l'acreditació sense límit i la manca de relació entre el nombre de candidats acreditats i les places ofertes per les universitats originaran un nou problema.

En pocs anys hi haurà un nou grup de pressió davant els rectorats, seran els acreditats sense plaça que pressionaran perquè es creïn places amb la justificació que hi ha candidats de casa que ja estan acreditats. (Buela-Casal, 2007)¹³⁵

Això també es pot produir, com va succeir amb els habilitats que no es presentaven als concursos convocats per universitats diferents de les seves i pressionaven perquè aquestes convoquessin places «per a ells».

Pel que fa a la poca normativa estatal establerta sobre els concursos a places dels cossos docents convocats per les universitats, alguns consideren aquesta situació com una causa de major degradació de la situació ja existent amb la LOU, mentre que altres ho veuen com la possibilitat que les universitats puguin desenvolupar una política de professorat específica i més adequada a les seves necessitats. Entre els primers, Sosa Wagner ha arribat a escriure:

L'adscripció a una plaça concreta dependrà d'una prova interna, local, que podrà ser seriosa o, el que és més probable, un simulacre [...]. Les possibilitats que es nomeni a l'acreditat en una universitat diferent a aquella en la qual ja presta els seus serveis són pràcticament inexistents. Tal candidat està destinat a ser nomenat en la seva pròpia Universitat. I ho serà, és a dir, se li crearà la plaça i es convocarà la prova amb diligència, etc., si té bona relació amb l'autoritat acadèmica local, és a dir, en la majoria dels casos, quan hagi encertat a l'hora de votar en les eleccions de rector. (Sosa Wagner, 2007, vegeu nota 134)

Entre els que no comparteixen una visió tan negativa, J. Jordana ha escrit:

Es pot argumentar que el model d'acreditació no identifica els millors candidats; però, realment, aquest model no va ser dissenyat amb aquesta finalitat, ja que es tracta d'una tasca pròpia de cada universitat que ha de seleccionar els millors candidats d'acord amb els seus propis objectius i estratègies. Les polítiques de selecció en l'àmbit acadèmic han estat febles tradicionalment, atès que els tradicionals sistemes d'autoregulació els impediéien articular una orientació més estratègica. Amb el nou model, les universitats tenen l'oportunitat d'introduir unes polítiques més actives, com a mínim formalment, i així poder competir millor en un entorn cada vegada més exigent. (Jordana, 2008)¹³⁶

No obstant això, en opinió d'aquest professor de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, cal que les universitats distingeixin entre concursos oberts i concursos de promoció interna:

En general, en qualsevol organització complexa, les promocions internes són una cosa bastant habitual i contribueixen a motivar el seu personal. Malgrat això, en les universitats públiques espanyoles la promoció no està regulada clarament, cosa que obliga que sigui una competició oberta formalment. La pràctica informal comporta habitualment per a aquests casos unes convocatòries amb una mínima publicitat, i la formació de comissions de selecció completament fidels al candidat intern. Quel-

(134) «Acreditación del profesorado universitario», *El Mundo*, 22.06.2007. Sosa Wagner, F. (2007) *El mito de la autonomía universitaria*. Pamplona, Editorial Aranzadi. Col·lecció Cuadernos Civitas.

(135) «Efectos colaterales de la acreditación», *El Mundo Campus*, 06.06.2007.

(136) «Política de personal en la Universidad», *El País*, 03.11.2008.

com lògic, sens dubte, en una promoció interna ja prèviament acordada per la mateixa universitat. No obstant això, no és d'estranyar que aquesta situació sovint produeixi confusions, amb acusacions d'endogàmia, ja que les pràctiques informals i els procediments formals dels concursos es troben formalment oposats [...]. Aclarir les promocions internes per als professors que ja tenen un estatus permanent, evitaria incerteses personals, juntament amb estranyes relacions de dependència, i enormes tensions en la vida interna dels departaments. (Jordana, 2008, vegeu nota 136)

Per acabar la nostra anàlisi, considerem adequat reproduir l'últim comentari de Jacint Jordana en l'article que hem recollit:

Si, tal vegada amb l'ajuda d'alguns canvis normatius, els governs de les universitats disposen de la capacitat suficient per introduir polítiques més efectives, sens dubte podrem observar un cert grau de diversitat, però també un major prestigi de les universitats espanyoles en el pla internacional, amb expectatives de formar part de les millors universitats del món. (Jordana, 2008)

Antecedents bibliogràfics

- Carreras, J. (2003) «Avaluació de la qualitat docent i promoció de professorat universitari. De la Llei d'Ordenació de la Universitat Espanyola (1943) a la Llei de Reforma Universitària (1983)». *Temps d'Educació*, 28, p. 261-294.
- (2003) «Evaluación de la calidad docente y promoción del profesorado (III). Legislación universitaria española (a): De la Ley de Ordenación de la Universidad Española (1943) a la Ley de Reforma Universitaria (1983)». *Educación Médica*, 6 (1), p. 3-25.
 - (2004) «Evaluación de la calidad docente y promoción del profesorado (IV). Legislación universitaria española (b): de la Ley de reforma universitaria (1983) a la Ley Orgánica de universidades (2002)». *Educación Médica*, 7, p. 9-23.
 - (2005) «Avaluació de la qualitat docent i promoció del professorat. Legislació universitària espanyola: de la Llei de reforma universitària (1983) a la Llei orgànica d'universitats (2002)». *Temps d'Educació*, 29, p. 231-274.
 - (2007) «Avaluació de la qualitat docent i promoció del professorat. Legislació universitària espanyola: desenvolupament de la Llei Orgànica d'Universitats (2002-2005)». *Temps d'Educació*, 32, p. 139-167.
 - (2007) «Evaluación de la calidad docente y promoción del profesorado (V). Legislación universitaria española (c): desarrollo de la Ley orgánica de Universidades (2002-2005)». *Educación Médica*, 10, p. 69-85.

Evaluación de la calidad docente y promoción del profesorado. Legislación universitaria española: Modificación de la Ley orgánica de universidades. Profesorado funcionario: de la habilitación a la acreditación (2004-2008)

Resumen: Tras ganar el Partido Socialista las elecciones generales de marzo del año 2004, el nuevo gobierno inició un proceso de modificación de la Ley Orgánica de Universidades (LOU), promulgada en 2002 por el gobierno del Partido Popular, con el objetivo de potenciar la autonomía de las universidades. En este artículo se explica el desarrollo del proceso de tramitación parlamentaria de la nueva ley (Ley Orgánica de modificación de la LOU) hasta su promulgación en abril de 2007; se comentan las modificaciones introducidas en el articulado referente al profesorado universitario funcionario, y se analiza la normativa subsiguiente de desarrollo reglamentario.

Palabras clave: selección del profesorado universitario, legislación universitaria española, acreditación

Évaluation de la qualité de l'enseignement et promotion des enseignants. Législation universitaire espagnole : modification de la Loi organique des Universités. Enseignants fonctionnaires : de l'habilitation à l'accréditation (2004-2008)

Résumé: Après que le Parti socialiste (PSOE) ait gagné les élections générales de mars 2004, le nouveau gouvernement a entamé un processus de modification de la Loi organique des Universités (LOU) —promulguée en 2002 par le gouvernement du Parti populaire (PP)—, dans le but de renforcer l'autonomie des universités. Dans cet article, nous expliquons le développement du processus parlementaire qui a mené à la nouvelle loi (Loi organique de modification de la LOU) jusqu'à sa promulgation au mois d'avril 2007, nous commentons les modifications introduites dans le domaine faisant référence aux enseignants universitaires fonctionnaires, et nous analysons la réglementation subséquente de développement réglementaire.

Mots-clés: sélection des enseignants universitaires, législation universitaire espagnole, accréditation

Assessment of teaching quality and promotion of teaching staff. Spanish university legislation: modification of the Spanish University Act. Civil service teaching staff: from qualification to accreditation (2004-2008)

Abstract: After winning the general elections in March 2004, the new Socialist Party (PSOE) government began the process of amending the Spanish University Act (LOU), which had been enacted in 2002 by the People's Party (PP) government. The aim of the amendment was to increase the autonomy of universities. In this paper, we explain the process of the new act passing through parliament (the Act to amend the LOU), until it was enacted in April 2007. We describe the amendments made to the articles on civil service university teaching staff, and we analyse the subsequent development of the new regulations.

Keywords: selection of university teaching staff, Spanish university legislation, accreditation